

Concept Jaarverslag en rekening

GR De Waddeneilanden 2025



Resultaten 2025

	Begroot		Werkelijk	
Personeel	€ 626.500		€ 644.576	
Regio Deal		€ 950.000		€ 802.731
Huisvesting	€ 19.500		€ 19.376	
Bureaunkosten	€ 72.800		€ 65.388	
Organisatiekosten	€ 83.000		€ 71.372	
Governance Wadden	€ 72.200		€ 67.861	
Onvoorzien	€ 10.000		€ 0	
Totaal:	€ 884.000	€ 950.000	€ 868.573	€ 802.731

Inhoudsopgave

Voorwoord	04
Managementsamenvatting	05
Jaarverslag	
1. Droge Wad	06
2. Kustveiligheid en Water	06
3. Waddenzeezaken	08
4. Bereikbaarheid	09
5. Trilaterale samenwerking	10
6. Regio Deal	11
7. Belangbehartiging en public affairs	12
8. Kennisuitwisseling en Deskundigheidsbevordering	13
9. Communicatie	13
10. Organisatie	13
11. Paragrafen	14
<i>Treasury</i>	
<i>Bedrijfsvoering</i>	
<i>Risico's</i>	
<i>Verbonden partijen</i>	
<i>Wet open overheid</i>	
Jaarrekening	
Algemeen	19
Balans per 31 december 2025	20
Toelichting op de balans	21
Staat van baten en lasten 2025	23
Toelichting op de realisatie	24
Overzicht baten en lasten per taakveld	25
Bijdragen per eiland	25
Controleverklaring 2025	26
Bijlagen	26
Wet normering topinkomens	26
Samenstelling besturen	26
Sisa	29

Voorwoord

Hierbij treft u het financieel en inhoudelijk jaarverslag 2025 aan van GR De Waddeneilanden.

De inhoudelijke verantwoording geeft u een beeld van hetgeen we hebben ingezet en bereikt in het afgelopen jaar.

Onze missie daarbij is: *'het versterken van de bestuurskracht van de afzonderlijke gemeenten door onomkeerbare, niet vrijblijvende en doelgerichte samenwerking met behoud van bestuurlijke zelfstandigheid'.*

Samenwerken gedijt het beste bij elkaar zien (ontmoeten), oog hebben voor ieders belangen, en elkaar zaken gunnen. En dan uiteraard gezamenlijk in actie komen.

Maandelijks heeft de Directieraad (DR) met elkaar gesproken over bedrijfsmatige samenwerkingspunten. Het Dagelijks Bestuur (DB) vergaderde maandelijks over de voortgang van de beleidsmatige samenwerking, bestuurlijke vraagstukken en nam besluiten waar nodig. Het Algemeen Bestuur is in 2025 3 maal bijeengeweeest.

In november heeft de jaarlijkse Raads-driedaagse plaatsgevonden op Vlieland met de focus op de resultaten van de Regiodeal en dan met name de uitdagingen op het gebied van circulariteit en (zoet)waterbeheer.

Op 16 januari 2025 hebben we officieel ons nieuwe kantoorpand aan de Droogstraat 3 in Harlingen in gebruik genomen. Een geweldige stap vooruit. Een ruim, representatief en eigentijds pand met voldoende werk- en overlegplekken voor het team van Waddenkantoor, het team Regiodeal, maar ook voor medewerkers en bestuurders van de eilanden die aan de vaste wal iets hebben te bespreken. We zijn hier erg blij mee.

Belangrijk omdat het programma Regiodeal inmiddels op volle stoom is gekomen met veel tijdelijke medewerkers om de programma's en projecten uit te voeren.

Het was een pittig en vol jaar met veel aandacht voor bestuurlijke afstemming en acties samen met portefeuillehouders op het gebied van bereikbaarheid, water, wonen en sociaal domein. We zijn een samenwerkingspilot overeengekomen op het gebied van strategische vraagstukken Sociaal Domein.

De voorgenomen verbetering van de samenwerking met de provinciale overheden Friesland en Noord-Holland begint zijn vruchten af te werpen. Verbeterde samenwerking binnen de Regio Deal, een directieoverleg Regio Deal, proactieve afstemming binnen de Waddengovernance en ook op het gebied van lobby- en netwerken.

Samen hebben we ook dit jaar weer bestuurlijke delegaties van Bonaire, Sint Eustatius en Saba in juni ontvangen op Vlieland. Daarbij waren ook het ministerie van BZK en de VNG aanwezig. Het DB heeft het initiatief genomen voor een intentieovereenkomst waarmee we stappen zetten naar een meer structurele samenwerking onder de naam E8 (Acht Eilanden). Samen met provincies, BZK en VNG is deze overeenkomst getekend op 20 juni. In het vervolg van 2025 zijn we verdere afspraken over de samenwerking gaan maken.

In 2025 hebben we afscheid genomen van (oud voorzitter) Leo Pieter Stoel en voorzitter Ineke van Gent. We danken beiden voor hun bestuurlijke inzet die van grote waarde is geweest voor de samenwerking van de afgelopen jaren.

De wil om samen sterk te staan en de eilandbelangen te behartigen is groot. En dat is iets om bijzonder trots op te zijn.

Kees Praamstra, secretaris-directeur

Managementsamenvatting

Uit de cijfers op pagina 23 blijkt dat het jaar 2025 sluit met een positief resultaat van € 15.427,- voor het Samenwerkingsverband en met een positief resultaat van € 147.269,- voor de Regio Deal (VAT kosten).

Verrekening van het exploitatieresultaat met de deelnemende gemeenten vindt normaliter naar rato van de gebruikelijke verdeelsleutel plaats na vaststelling van de rekening (artikel 46 van de GR). Het Algemeen Bestuur kan echter besluiten tot vorming van een fonds (algemene en/of bestemmingen reserve), waarin rekeningoverschotten van enig jaar worden gestort (artikel 47 van GR).

Met betrekking tot het positieve rekeningresultaat over het jaar 2025 wordt voorgesteld aan het Algemeen Bestuur om dit geringe bedrag te bestemmen voor de onvoorziene hogere lasten ten aanzien van een eigenrisicoverplichting, die gestart is in 2025 en doorloopt in 2026.

Voor wat betreft het positieve rekeningresultaat van de VATkosten Regio Deal De Waddeneilanden wordt voorgesteld aan het Algemeen Bestuur om deze te laten staan in een reserve of voorziening bestemd voor de VATkosten en te gebruiken voor de verwachte doorlooptijd na einde van het programma.

De overige afwijkingen tussen de werkelijke en begrote cijfers zijn op pagina 24 uitgewerkt.

Jaarverslag

1. Droge Wad

Het Rijk en de provincies proberen door middel van diverse aanpassingen in wet- en regelgeving invulling te geven aan de verschillende maatschappelijke uitdagingen waarmee Nederland wordt geconfronteerd. De uitwerking hiervan is echter afhankelijk van politieke besluitvorming. Eén factor die in alle gevallen centraal staat, is 'ruimte', dit is schaars, zeker op de Waddeneilanden. Deze ruimte is van essentieel belang voor onder andere de transitie in de landbouw, het adaptief omgaan met de gevolgen van klimaatverandering en het bieden van ruimte voor een leefbare regio met adequate (woon)voorzieningen.

In 2025 hebben wij actief deelgenomen aan de volgende consultatietrajecten en zienswijzen ingediend op de bijbehorende nota's:

- Gewijzigd Besluit en Regeling Versterking Regie Volkshuisvesting
- Ontwerp Huisvestingsverordening Urgent Woningzoekenden Fryslân (Urgentieverordening)
- Instructieregel Permanente Bewoning
- Wet Aanpak Leegstand
- Nota Ruimte
- NRD Beheerplannen Waddenzee en Noordzeekustzone
- Wijziging Omgevingsverordening Fryslân 2022 (Stilteverordening)
- Contourenschets Provinciale Omgevingsverordening (POVI)

Daarnaast is er in februari 2025 een werkbezoek georganiseerd op Vlieland, waarbij leden van de landelijke Versnellingstafel, die zich richten op de versnelling van de woningbouwopgave, aanwezig waren. Tijdens dit werkbezoek werd uitgebreid gesproken over de Woondeal voor de Friese Waddeneilanden. Door middel van locatiebezoeken aan onder andere de Willem de Vlaminghweg, De Vliehorst en Boswijk, hebben wij de knelpunten gepresenteerd die zich voordoen op de Waddeneilanden.

2. Kustveiligheid en Water

1. Waterveiligheid

De Waddeneilanden worden beschermd tegen de zee door duinen, dijken en kwelders. Door de stijgende zeespiegel en toename van stormintensiteit komen zowel de natuurlijke als kunstmatige waterkeringen onder druk te staan. Het Deltaprogramma richt zich daarom op de strategische versterking van de primaire waterkeringen, volgens de principes van meerlaagsveiligheid. De bereikbaarheid van de Waddeneilanden vormt hierbij een extra uitdaging, aangezien de havens voor, tijdens en na een mogelijke ramp onbereikbaar of niet operationeel kunnen zijn.

1.1 Waterveiligheidsstrategie per eiland

In 2025 zijn de vijf Waddeneilanden gestart met de uitvoering van de aanbevelingen uit de in 2024 opgeleverde Integrale Waterveiligheidsstrategieën. Dit zal resulteren in een uitvoeringsagenda per eiland. Voor dit vervolg is in de kadernota reeds financiële ruimte gereserveerd. In dit project zal tevens samenwerking plaatsvinden met andere organisaties die actief zijn op de eilanden, aangezien veel vitale en kwetsbare objecten niet onder gemeentelijk beheer vallen.

Per vitaal object en/of onderdeel van de infrastructuur wordt onderzocht wat er eventueel extra moet worden gedaan om de veiligheid voor de toekomst te waarborgen, zodat we niet voor onverwachte situaties komen te staan op cruciale momenten.

1.2 Normering dijken

Om de twaalf jaar wordt landelijk beoordeeld of aanpassing van de normering van de primaire waterkeringen noodzakelijk is. Dit proces is in 2024 gestart door het Directoraat-generaal Water en Bodem (DGWB) van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, met als doel eind 2025 een advies aan de minister te leveren.

Volgens een Kamerbrief (15 januari 2025) stelt het ministerie dat uit de technische analyse blijkt dat een minder strenge norm voor bijna alle Waddeneilanden nodig is. Deze conclusie wordt door de regio (provincie, waterschap, veiligheidsregio en Waddeneilanden) afgewezen. Gezien de zeespiegelstijging vinden wij het onaanvaardbaar om de norm te verlagen. Een lagere dijknorm (laag 1) kan namelijk verstrekkende gevolgen hebben voor de maatregelen in de andere lagen van meerlaagsveiligheid (laag 2: gevolgbeperking / ruimtelijke adaptatie, laag 3: crisisbeheersing, laag 4: herstel). In 2025 hebben hierover gesprekken plaatsgevonden met de Minister van Infrastructuur en Waterstaat en Directoraat-generaal Water en Bodem, waarbij wij samen optrokken met onze regiopartners in de Stuurgroep Deltaprogramma Wadden.

2. Zoetwaterbeschikbaarheid

Door klimaatverandering valt er in de wintermaanden steeds meer neerslag, terwijl de zomers droger worden. Dit veroorzaakt zowel wateroverlast in de winter als droogte in de zomer. Het doel bij het zoetwaterbeheer is het vasthouden van water (voor droge periodes), met zo min mogelijk (grond)wateroverlast.

2.1 Integraal Waterplan en bestuurlijke inzet voor zoetwater

De zoetwaterproblematiek op de eilanden verschilt van die op het vasteland, aangezien de eilanden beschikken over een eigen zoetwatervoorraad (zoetwaterbel) die alleen door regenwater wordt aangevuld. Voor drie eilanden wordt drinkwater aangevoerd vanuit de vaste wal.

Het Regionaal Water Programma (RWP) erkent dat de Friese eilanden elk hun eigen hydrologische systemen hebben. Daarom is afgesproken dat voor de vier Friese eilanden een Integraal Waterplan wordt opgesteld. Voor Schiermonnikoog heeft de provincie Fryslân in juli 2025 dit plan al afgerond. We zetten ons in om ook op de andere eilanden een integraal waterplan te realiseren.

De zoetwaterproblematiek was niet bestuurlijk belegd. Er ontbrak integraal beleid en sturing. Vanuit de gemeenten en het waterschap is hiervoor meerdere keren gesproken met provincie Fryslân in 2024 en 2025. Dit heeft geleid tot de conclusie dat we de eiland specifieke situatie beter moeten adresseren binnen het bestaande Provinciaal Bestuurlijk Overleg Water (PBOW), als opmaat voor het Regionaal Bestuurlijk Overleg Noord (RBO Noord).

2.2 Verkenning zoetwaterbeheer en -beschikbaarheid voor de Waddeneilanden

In 2025 is een verkenning gestart naar het zoetwaterbeheer en de -beschikbaarheid op de vijf Waddeneilanden. Dit initiatief komt voort uit samenwerking tussen De Waddeneilanden, de Regio Deal en het IKW-Waddenfonds. De verkenning biedt inzicht in hoe de huidige en toekomstige zoetwaterproblematiek beheerd kan worden. Het vervolg van deze verkenning is de ontwikkeling van een programmatische aanpak, die de opdrachtgevers helpt bij het nemen van inhoudelijke en financiële beslissingen rondom zoetwater gerelateerde projecten en initiatieven op de Waddeneilanden.

2.3 Subsidietraject Deltaprogramma Zoetwater

In 2025 werden middelen beschikbaar gesteld uit de derde tranche van het Deltaprogramma Zoetwater voor waterprojecten. Wij hebben een eerste lijst van kansrijke maatregelen gepresenteerd voor uitvoering vanaf 2028. De voorgestelde projecten richten zich op het afkoppelen van regenwaterafvoer, waterbesparing en (ondergrondse) opslag van regenwater.

3. Ruimtelijke adaptatie

De gevolgen van klimaatverandering, zoals toegenomen neerslag, langere periodes van droogte en hittestress, raken ook de Waddeneilanden. Om schade te voorkomen en toekomstbestendige keuzes te maken, is ruimtelijke adaptatie noodzakelijk. Dit houdt in dat de fysieke leefomgeving zo wordt ingericht dat deze bestand is tegen de veranderende klimaatomstandigheden.

3.1 Integraal werken aan een klimaatbestendige leefomgeving

Ruimtelijke adaptatie is een integrale opgave die verweven is met andere beleidsdoelen en moet worden opgenomen in omgevingsvisies. De deltaonderwerpen waterveiligheid, zoetwaterbeschikbaarheid en ruimtelijke adaptatie zijn met elkaar verbonden. Zo zal de integrale waterveiligheidsstrategie in de toekomst voor een groot deel een ruimtelijke uitwerking krijgen, en ook de aanpassingen op het gebied van zoetwater zullen veelal een fysieke component bevatten. Acties zoals waterbesparende maatregelen (bijvoorbeeld regentonnen) en vergroening (zoals 'tegels wippen' voor verkoeling) maken deel uit van de deltaprogramma's.

Sinds 2021 werken de Waddeneilanden intensiever samen om oplossingen te vinden voor de gevolgen van klimaatverandering. Dit gebeurt binnen de kaders van het landelijke Deltaprogramma Wadden en via een Dienstverleningsovereenkomst tussen de vijf Waddeneilanden. De beleidscoördinatie van het Waddenkantoor ondersteunt de eilandvertegenwoordigers in de Stuurgroep Deltaprogramma Waddengebied.

3. Waddenzeezaken

De hoofddoelstelling voor de Waddenzee is het bereiken van een duurzame bescherming en ontwikkeling van het gebied als natuurgebied, met behoud van het unieke open landschap. Het realiseren van deze doelstelling heeft gevolgen voor het omliggende Waddengebied. Evenzo kunnen ontwikkelingen in het Waddengebied invloed hebben op het behalen van de doelstellingen voor de Waddenzee. Daarom zijn de doelstellingen voor het Waddengebied, in verband met het behoud van de Waddenzee, eveneens van belang.

De hoofddoelstelling voor het Waddengebied is om het in 2050 veilig, vitaal en veerkrachtig te maken. Dit betekent dat het gebied veilig moet zijn door tijdig in te spelen op de gevolgen van klimaatverandering en zeespiegelstijging. Het moet vitaal blijven door te zorgen voor de continuïteit van wonen, werken, onderwijs en zorg op de eilanden en langs de kust, en door de economische sectoren te versterken binnen de context van het UNESCO Werelderfgoed Waddenzee. Daarnaast moet het Waddengebied veerkrachtig zijn, met robuuste natuur en een landschap van wereldklasse dat de effecten van klimaatverandering en duurzame ontwikkeling kan opvangen.

De beleidscoördinatie van het Waddenkantoor bereidt de eilandvertegenwoordigers voor in het Bestuurlijk Overleg Waddengebied, het Omgevingsberaad Waddengebied en het MT Wadden.

In 2025 lag de nadruk op de evaluatie van de Agenda en het Uitvoeringsprogramma (eindrapport Decisio), evenals het vervolg op het ABDTOPConsult-rapport over de bekostiging van de opgaven in de Agenda (eindrapport JJ de Graeff). Daarnaast werd gewerkt aan de structurele financiering van de Waddenacademie, het Beleidskader Natuur Waddenzee, de status van de Waddenzee, de Natura 2000 Beheerplannen voor de Waddenzee en Noordzeekustzone, de Routekaart Bereikbaarheid Waddeneilanden en de concessie voor de Waddenveren, net als de verkenning van kabels en leidingen in de Waddenzee (PAWOZ) en het instellen van een Jongerenberaad.

4. Bereikbaarheid

4.1 Concessie Friese Waddenveren

De concessie Friese Waddenveren vormt de essentiële verbinding tussen het vasteland en de Friese Waddeneilanden. Via deze concessie wordt dagelijks betrouwbaar, veilig en toegankelijk vervoer geboden aan inwoners, bedrijven en bezoekers. De veerdiensten zijn daarmee niet alleen een vervoersvoorziening, maar een cruciale randvoorwaarde voor de leefbaarheid van de eilandgemeenschappen (levensader). Zij maken zorg en onderwijs bereikbaar en dragen bij aan de regionale economie en de toeristische aantrekkingskracht van het Waddengebied.

In 2025 heeft het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat gereageerd op de door de portefeuillehouders bereikbaarheid ingediende zienswijzen op het nieuwe Programma van Eisen. Uit deze reactie blijkt dat meerdere wensen van de eilandgemeenten zijn overgenomen, terwijl andere voorstellen niet uitvoerbaar bleken. Zo krijgen gemeenten en consumentenorganisaties een formele adviesrol bij dienstregelingen en majeure ontwikkelingen, met een verlengde adviestermijn. Het huidige prijsniveau blijft het uitgangspunt, met gemaximeerde jaarlijkse tariefstijgingen en de afspraak dat elektrificatie niet mag leiden tot hogere tarieven. Kortingen voor eilandbewoners blijven gehandhaafd en gemeenten behouden ruimte voor eigen mobiliteitsbeleid.

Ook op het gebied van dienstregeling, veiligheid en regionale binding zijn verbeteringen doorgevoerd. Gemeenten worden eerder betrokken bij wijzigingen in de dienstregeling, veiligheidseisen zijn aangescherpt en plannen voor vlootvernieuwing worden tijdig gedeeld met de Veiligheidsregio Fryslân. Bij een wisseling van concessiehouder wordt personeel in beginsel overgenomen. Daarnaast zijn regionale samenwerking en maatschappelijke impact opgenomen als gunningscriteria. Voor goederenvervoer blijft per verbinding minimaal één dagelijkse vrachtmogelijkheid gegarandeerd. Tarieven worden transparanter en gekoppeld aan CBS-indexatie.

Niet alle voorstellen zijn overgenomen. Zo is het innen van toeristenbelasting via rederijen niet opgenomen en is volledige reservering van plaatsen voor eilandbewoners niet gerealiseerd. Voor de oostelijke Waddeneilanden wordt een tussenconcessie van zeven jaar ingericht, met de mogelijkheid tot verlenging afhankelijk van de uitkomsten van het MIRT-onderzoek. De ambities op het gebied van verduurzaming blijven onverminderd van kracht, met gefaseerde elektrificatie in de periode 2030–2040 en een extra afvaart per verbinding in het oostelijk deel van het Waddengebied.

De beleidscoördinatie van het Waddenkantoor vervult nog steeds een centrale rol in dit proces. Zij ondersteunt de eilandvertegenwoordigers in het portefeuillehouders overleg door het afstemmen van gezamenlijke standpunten, het coördineren van de lobby richting het ministerie en het duiden van relevante beleidsinformatie. Daarnaast bewaakt de beleidscoördinatie de voortgang en naleving van afspraken, signaleert zij ontwikkelingen binnen de concessie en adviseert zij over bestuurlijke en beleidsmatige consequenties. Hiermee wordt gezorgd voor een consistente en goed onderbouwde inbreng van de eilandgemeenten in de besluitvorming rond de concessie Friese Waddenveren.

4.2 Routekaart Bereikbaarheid Wadden

De Routekaart Bereikbaarheid Wadden biedt richting aan de transitie naar een toekomstbestendige, emissieloze, impactarme en adaptieve bereikbaarheid van de Waddeneilanden. De Routekaart beschrijft welke besluiten in de periode 2025–2044 noodzakelijk zijn om de bereikbaarheid te waarborgen en tegelijkertijd de druk op natuur, leefomgeving en infrastructuur te verminderen. Deze opgave is urgent door verzanding van vaargeulen, toenemende mobiliteit, druk op de leefbaarheid in kust- en eilandgemeenten en de verslechterende staat van de Waddenzeenatuur.

In 2025 is intensief samengewerkt binnen de werkgroep Bereikbaarheid Waddeneilanden. Daarbij is een gezamenlijk feitenbeeld opgebouwd over mobiliteitsontwikkelingen, de houdbaarheid van de vaargeulen en ecologische drukfactoren. Op basis hiervan zijn drie centrale veranderopgaven geformuleerd: het verbeteren van de ketenmobiliteit, de elektrificatie van de Waddenveren en emissieloos en ecosysteemgericht baggeren. Daarnaast is specifiek aandacht besteed aan de

urgente situatie in de vaargeul naar Ameland en de benodigde oplossingen binnen de lopende MIRT-verkenning.

Belangrijke resultaten van deze samenwerking zijn het bestuurlijk commitment voor de (per veerverbinding) samenwerkingsovereenkomsten voor de gehele mobiliteitsketen, het eindbeeld van volledig elektrisch varen en de beschikbaarstelling van € 50 miljoen uit het Klimaatfonds voor de aanleg van energie-infrastructuur. Tevens is een gezamenlijke aanpak gestart voor het verkennen van emissieloos baggeren en zijn de eerste pilots voor ecosysteemgericht baggeren uitgevoerd. Ook is inzicht verkregen in de termijn waarop per verbinding voldoende netcapaciteit beschikbaar kan zijn.

Met de oplevering van de Routekaart is een gedeeld handelingsperspectief ontstaan voor het Rijk, provincies, gemeenten, rederijen, havens en natuurorganisaties. De werkgroep heeft haar opdracht afgerond. In de komende jaren ligt de focus op uitvoering, borging van besluitvorming en het organiseren van voldoende capaciteit om de volgende stappen te zetten richting een duurzame en betrouwbare bereikbaarheid van de Waddeneilanden.

De beleidscoördinator is verantwoordelijk geweest voor het borgen van samenhang, consistentie en voortgang binnen de Routekaart Bereikbaarheid. In deze rol verbindt de beleidscoördinator continue de beleidsterreinen mobiliteit, natuur, energie en concessies, zodat beleidskeuzes elkaar versterken en besluitvorming plaatsvindt op basis van een integraal afwegingskader. Daarbij wordt bewaakt dat afzonderlijke trajecten en projecten bijdragen aan de gezamenlijke langetermijnambitie voor de bereikbaarheid van de Waddeneilanden.

4.3 Samenhang beleidscoördinatie en Regio Deal Waddeneilanden

De inzet voor de beleidscoördinatie van de GR rond de concessie Friese Waddenveren en de Routekaart Bereikbaarheid Wadden vormt het inhoudelijke kader voor de toekomstige bereikbaarheid van de Waddeneilanden. De concessie richt zich primair op de randvoorwaarden voor een toekomstbestendige veerdienst, zoals betrouwbaarheid, betaalbaarheid en verduurzaming. De Routekaart beschrijft de bredere transitieopgave, waarbij de gehele mobiliteitsketen wordt betrokken. Omdat beide beleidslijnen sterk samenhangen, is inhoudelijke afstemming noodzakelijk.

De bestuurlijke samenwerkingsovereenkomsten per verbinding sluiten aan op zowel de concessievoorwaarden als de ketenaanpak uit de Routekaart. Ook beleidsmatige onderzoeken, zoals het haalbaarheidsonderzoek naar een autovignet, leveren belangrijke inzichten op voor lokale mobiliteitskeuzes en dragen bij aan de integrale afweging binnen beide beleidskaders.

Daarnaast ondersteunt de samenwerking met de Rijksuniversiteit Groningen de beleidsvorming door kennisontwikkeling op het gebied van bezoekersstromen, mobiliteitsgedrag en ketenmobiliteit. Deze kennis wordt benut bij de verdere uitwerking en uitvoering van de Routekaart Bereikbaarheid en draagt bij aan goed onderbouwde beleidskeuzes binnen de Regio Deal Waddeneilanden.

5. Trilaterale Samenwerking

In 2025 lag de nadruk op het ontwikkelen van een systematiek waarmee initiatiefnemers en bevoegde gezagen op een gedegen manier de effecten van ontwikkelingen op de uitzonderlijke Universele Waarde van de Waddenzee kunnen betrekken bij de besluitvorming. Dit proces moet leiden tot besluitvorming in 2026.

Het gastheerschapsprogramma is in 2025 voortvarend gestart, hoewel het werkpakket samenwerking vertraging heeft opgelopen. Dit heeft inmiddels geresulteerd in een plan voor de verdere vormgeving van de samenwerking. De onderdelen van eenduidige uitstraling zijn eind 2025 gestart. Wat betreft het werkpakket educatie is er veel werk verricht in het operationaliseren van de Heritage Impact Assessment (HIA)-methode. Daarnaast is er een inventarisatie uitgevoerd naar de behoeften van de

Waddencentra. Een training voor ambtenaren en bestuurders van gemeenten en provincies over de Werelderfgoedstatus is eveneens georganiseerd. Het onderdeel bestemmingsmanagement verloopt goed, met campagnes van Visit Wadden en de ontwikkeling van een bezoekersmonitor en de staat van de bestemming. Natuurorganisaties zijn inmiddels goed betrokken bij het programma en zullen naar verwachting in 2027 formeel aansluiten.

In 2025 heeft het UNESCO Werelderfgoedcomité, zoals ook in 2023 en 2024, een State of Conservation (SOC) opgesteld over de bescherming van de trilaterale Waddenzee. In dit document uit UNESCO haar zorgen over diverse activiteiten in en rondom de Waddenzee. Het accent lag dit keer vooral op het uitblijven van een definitief besluit over de gaswinning bij Ternaard en de trage voortgang van de Plan MER. Daarnaast bracht UNESCO het onderwerp Bufferzone ter sprake, met het verzoek aan de drie betrokken landen om een bufferzone in te stellen rondom de Waddenzee. De drie landen hebben gezamenlijk besloten hier niet in mee te gaan, aangezien zij ervan overtuigd zijn dat de huidige bescherming, in Nederland geregeld via de Omgevingswet, voldoende is. Er zal hierover een gesprek met UNESCO worden gevoerd.

De beleidscoördinatie zorgt voor de voorbereiding van de verantwoordelijke bestuurder(s) in de Trilaterale Samenwerking Waddenzee Werelderfgoed, waaronder de WaddenSeaBoard. Samen met de Waddenkustgemeenten, de provincies en het ministerie van LNV financieren we de Coördinator Waddenzee Werelderfgoed, die actief is op het snijvlak van bescherming, duurzaam gebruik en trilaterale samenwerking.

6. Regio Deal

In 2025 vonden vier stuurgroepvergaderingen plaats, waarin op basis van het jaarplan 2024 en 2025 besluiten zijn genomen over in totaal 38 samenwerkings- en eilandprojecten. Daarnaast werd een Stimuleringsfonds ingericht, met twee subsidieregelingen voor ondernemers, verenigingen, stichtingen en onderwijs op de eilanden. De besluiten werden tussentijds gecommuniceerd via een nieuwsbrief. In juli 2025 werd het eerste jaarverslag (2024) van de Regio Deal De Waddeneilanden gedeeld, en in juli 2026 volgt het jaarverslag 2025. Het jaarverslag biedt een inhoudelijke voortgangsrapportage van de Regio Deal-projecten, met een beknopte weergave van de resultaten.

De eerste stuurgroepvergadering in maart werd gecombineerd met een Rijk-Regio Dag, waar de resultaten van het eerste jaar werden gepresenteerd. Er vond tevens overleg plaats met de vier betrokken ministeries over de voortgang van de Regio Deal.

Daarnaast werden presentaties verzorgd voor de gemeenteraden van Terschelling en Vlieland en tijdens de jaarlijkse Raads2Daagse.

Samen met de ondernemersverenigingen van de eilanden en onderwijspartijen is de Waddentafel opgericht. De Waddentafel adviseert de stuurgroep van de Regio Deal en het Algemeen Bestuur van GR De Waddeneilanden over sociaaleconomische ontwikkelingen op de eilanden.

Planbureau Fryslân heeft onderzocht hoe de samenwerking tot dusver verloopt, en de bevindingen zijn gepresenteerd in een rapport. Op basis van het onderzoek van Planbureau Fryslân is de bestaande programma-organisatie uitgebreid, met extra ondersteuning op juridische zaken (inkoop/aanbesteding, staatssteun en subsidies), projectenontwikkeling en -coördinatie. In de toelichting op de resultaten op pagina 24 wordt alleen ingegaan op het gedeelte van de VAT kosten, aangezien dit onderdeel is van de begroting van de GR. Het programma Regio Deal De Waddeneilanden heeft een eigen jaarverslag en jaarwerkplan die middels een zelfstandige beleidscyclus gedeeld word.

7. Belangenbehartiging en public affairs

Om externe besluitvorming in het belang van de Waddeneilanden effectief te beïnvloeden, is een doelgerichte inzet op public affairs noodzakelijk. Public affairs vormt een strategisch instrument om tijdig in te spelen op ontwikkelingen, kansen en risico's die voortkomen uit politiek-maatschappelijke veranderingen, publieke opinievorming en bestuurlijke besluitvorming. De daadwerkelijke lobby vormt hierbij het sluitstuk.

In 2025 lagen de belangrijkste public-affairsdossiers op de volgende onderwerpen:

1. Concessieverlening Waddenveren (2029–2044), met name het programma van eisen
2. Beleidskader Natuur Waddenzee
3. De status (State of Conservation) van het Werelderfgoed
4. Zienswijzen en beleidsprocessen op het gebied van:
 - Wonen, waterveiligheid en zoetwaterbeschikbaarheid
 - Nota Ruimte
 - Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) Beheerplannen Waddenzee en Noordzeekustzone
 - Wijziging Omgevingsverordening Fryslân 2022 (stilteverordening)
 - Contourenschets Provinciale Omgevingsverordening (POVI)

Daarnaast vormde de verdere uitwerking van de Regio Deal een belangrijk dossier, in samenwerking met het Rijk en de provincies. De Regio Deal richt zich op het bevorderen van brede welvaart op de eilanden, met aandacht voor goed wonen en leven, toekomstbestendig ondernemen en ontwikkelen, duurzame energie, een circulaire economie en optimale bereikbaarheid en verbondenheid. Het overkoepelende thema binnen de Regio Deal is samenwerking.

De gezamenlijke belangen van de eilandgemeenten zijn behartigd via structurele gesprekken en deelname aan zowel bestuurlijke als ambtelijke overleggen. Belangrijke overlegstructuren hierbij waren onder andere het Bestuurlijk Overleg Wadden (BOW), het Omgevingsberaad Wadden (OBW), de stuurgroep Deltaprogramma Waddengebied (SG DPW) en de WaddenSeaBoard (WSB), waarin de trilaterale samenwerking tussen Denemarken, Duitsland en Nederland plaatsvindt.

Een bijzonder instrument binnen de belangenbehartiging is het Convenant Waddeneilanden. Dit convenant vormt een kansrijk platform om thema's onder de aandacht te brengen bij het Rijk en de betrokken provincies. Daarbij is de zogenoemde 'Waddentoets' (Motie 29 659 nr. 25, voorgesteld d.d. 24 april 2008 | officielebekendmakingen.nl) van belang. Voor de Waddeneilanden geldt specifieke wet- en regelgeving die op onderdelen afwijkt van de rest van Nederland. Dit vraagt om voortdurende aandacht en tijdige signalering van mogelijke knelpunten.

Ook in 2025 is wekelijks gebruikgemaakt van de dienstverlening van Den Haag Centraal (DHC). Via deze dienstverlening werd een overzicht ontvangen van relevante politieke ontwikkelingen in Den Haag, inclusief geplande commissievergaderingen en signalering van relevante Kamervragen. De wekelijkse rapportages zijn gedeeld met de leden van het Dagelijks Bestuur, de colleges van burgemeester en wethouders, de raadsgriffies, convenantpartners, gemeentesecretarissen en betrokken ambtenaren. Hierdoor bleef het samenwerkingsverband structureel goed geïnformeerd over politieke dossiers en de agenda's van de Eerste en Tweede Kamer.

Voorafgaand aan het commissiedebat Wadden 2025 hebben Waddenbestuurders, samen met een afvaardiging van de gemeenteraden, gesprekken gevoerd met leden van de Tweede Kamer. Deze gesprekken vonden plaats tijdens een door het samenwerkingsverband georganiseerd Waddenontbijt, waarbij de standpunten en belangen van de eilanden nadrukkelijk onder de aandacht zijn gebracht.

8. Kennisuitwisseling en Deskundigheidsbevordering

Gedurende het jaar vond er binnen het thema bereikbaarheid structurele kennisuitwisseling plaats tussen het Rijk, provincies, eiland- en kustgemeenten, rederijen en betrokken kennispartners. In de verschillende overleggen rondom de concessie Friese Waddenveren en de Routekaart Bereikbaarheid werden ontwikkelingen, gegevens en werkwijzen gedeeld. Deze uitwisseling heeft bijgedragen aan een gezamenlijke aanpak en het afstemmen van beleid en strategieën voor de bereikbaarheid van de Waddeneilanden. Daarnaast wordt er 6 wekelijks binnen het kernteam Fysieke Leefomgeving en de werkgroepen waterveiligheid en zoetwater kennis uitgewisseld tussen de eilandmedewerkers op het gebied van diverse beleidsterreinen.

Deskundigheidsbevordering werd gerealiseerd door het inzetten van externe expertise en het organiseren van technische en inhoudelijke verdiepingssessies. Hierbij werd onder andere aandacht besteed aan onderzoeken naar energie-infrastructuur voor de elektrificatie van de Waddenveren, analyses van logistieke ketens en technische verkenningen binnen de Routekaart, zoals emissieloos baggeren en adaptieve veerconcepten. Daarnaast werden er professionele sessies georganiseerd met netbeheerders, adviesbureaus en kennisinstellingen om de gevolgen van netcongestie, mogelijke infrastructuuroplossingen en de praktische uitvoerbaarheid van beleidsopties te verduidelijken. Deze activiteiten hebben bijgedragen aan een beter geïnformeerde beleidsvoorbereiding en hebben gezorgd voor een consistentere afweging van de verschillende onderdelen van de bereikbaarheidsopgave.

9. Communicatie

Communicatie via het Samenwerkingsverband richt zich zowel op interne als externe doelgroepen. De interne communicatie heeft als doel het bevorderen van kennisdeling over actuele ontwikkelingen, het vergroten van het draagvlak en het versterken van de impact van de samenwerking op lokale vraagstukken, en vice versa. De externe communicatie richt zich op het informeren van inwoners en stakeholders via verschillende mediakanalen, met als doel de bekendheid en betekenis van de samenwerking te vergroten.

In 2025 is er elk kwartaal een nieuwsbrief uitgebracht, waarin de resultaten van samenwerkingsthema's, besluiten van het Dagelijks Bestuur en adviezen van de Directieraad werden gedeeld. Deze nieuwsbrief werd breed verspreid, zowel intern als extern. Daarnaast is de website regelmatig geactualiseerd met nieuws en relevante ontwikkelingen, waarbij de berichtgeving is afgestemd met de Regio Deal. Via LinkedIn zijn nieuwsberichten actief gedeeld en bij relevante momenten zijn persberichten opgesteld.

10. Organisatie

Het secretariaat vervult een centrale rol in de planning en organisatie van de bestuurlijke vergaderingen van het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de Directieraad. De kerntaken omvatten onder andere de verslaglegging, het bijhouden van besluiten- en actielijsten, agendabeheer, het reserveren van vergaderruimtes en het ontvangen van gasten. Vanwege langdurig ziekteverzuim van de office manager zijn deze werkzaamheden tijdelijk binnen het team verdeeld. In oktober is de office manager volledig hersteld, waardoor de continuïteit van de werkzaamheden is hersteld.

De office manager is tevens aangesteld als centraal contactpunt voor WOO-gerelateerde vragen. Deze centralisatie zorgt voor een eenduidige aanspreekstructuur en een efficiëntere afhandeling van verzoeken in lijn met de Wet open overheid (WOO). Ook zorgt het secretariaat voor een accurate archivering van ingekomen en uitgaande poststukken, evenals belangrijke interne en externe documenten, dit zou in 2025 verwerkt worden in het zaakstelsel Mozard. Door afwezigheid is er

afgelopen jaar een achterstand ontstaan in de archivering. Dit is inmiddels weer opgepakt, waarbij de verwachting is dat de archivering in de loop van 2026 volledig up-to-date zal zijn.

11. Paragrafen

De verplichte paragrafen die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorschrijft, zijn de afgelopen jaren toegevoegd aan het jaarverslag. Daarmee is nog niet alles conform wet- en regelgeving. Dit is bekend en daar wordt jaarlijks een stap verder in gezet. Dit jaar is ingegaan op onderstaande paragrafen:

Treasury

Op 1 januari 2001 is de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido) in werking getreden. In deze wet worden de kaders gesteld voor een verantwoorde, prudente en professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden. Deze functie wordt als volgt gedefinieerd: 'Het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële positie en de hieraan verbonden risico's'. In het jaar 2025 zijn geen financiële transacties met derden afgesloten. De liquiditeiten van GR De Waddeneilanden zijn aangehouden op een betaalrekening bij de Bank Nederlandse Gemeenten en een klein bedrag op een betaalrekening bij de ABN-AMRO Bank voor contante betalingen.

Bedrijfsvoering

Er zijn diverse zaken op het gebied van bedrijfsvoering opgepakt in 2025:

Personele zaken:

We hebben afscheid genomen van één van onze beleidscoördinatoren (0,8 FTE) en door de toenemende vraag en om het aandachtsgebied te specificeren hebben we twee nieuwe beleidscoördinatoren (2 x 0,6 FTE) aangetrokken. De beleidscoördinator Wonen/Huisvesting & Fysieke leefomgeving is per 1 december gestart en de beleidscoördinator strategie zal in maart 2026 starten.

ICT:

Er is een hoop gebeurd op ICT vlak: de toenemende opkomst en gebruik van Artificial intelligence (AI) merken we ook op de eilanden en het Waddenkantoor. De wens en behoefte om hier gebruik van te maken wordt steeds sterker. In overleg met onze regionale samenwerkingspartners is er gestart met 'lichte' versie, waarbij al gauw de conclusie was om hier verder naar te kijken en te onderzoeken wat we hierin kunnen, mogen en qua veiligheid wenselijk vinden. Dit wordt gecontinueerd in 2026. Ook is er begonnen met gesprekken over een Informatie visie en Informatiebeleidsplan, waardoor we alles op het gebied van ICT gaan structureren, efficiënter maken en aanpassen waar nodig. Ook dit zal in 2026 vervolg worden.

Privacy - Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG):

De afgelopen maanden hebben we de vier Friese Waddeneilanden en het Waddenkantoor zich bezig gehouden met het op orde krijgen van alles wat te maken heeft met de AVG. Vanuit een nulmeting is gebleken dat we nog een hoop te doen hadden. Dit is samen met een expert opgepakt en de basis op orde gebracht. Er zijn een hoop beleidsstukken en documenten gemaakt waardoor we inmiddels grotendeels voldoen aan de AVG.

Risico Inventarisatie & Evaluatie (RI&E):

Om als organisatie te voldoen aan wettelijke Arbo eisen en te zorgen voor een veilige werkomgeving, is in 2025 gestart met een Risico-Inventarisatie & Evaluatie. De inventarisatie en het schrijven van het advies loopt nog tot in 2026 door. op basis van het advies kijken we wat nodig is om aan wet- en regelgeving te voldoen.

Dienstverleningsovereenkomsten (DVO's):

Dit jaar zijn evaluatiegesprekken gevoerd met de deelnemers van alle lopende DVO's. Daar waar nodig zijn aanpassingen gedaan en/of andere afspraken met elkaar gemaakt. Samen met de vier Friese Waddeneilanden is in een werkgroep onder begeleiding van een juridisch expert, een nieuw inkoopbeleid geschreven en nadat dit door de colleges is goedgekeurd, is dit per 1 november 2025 van kracht gegaan.

Samenwerking:

Eind januari 2025 heeft het Dagelijks Bestuur en de Directieraad van GR Samenwerkingsverband de Waddeneilanden een dag met elkaar gesproken over de toekomst van de samenwerking vanuit een gedeeld/gemeenschappelijk inzicht over:

- Samenwerking in historisch perspectief
- Hoe werken we nu samen
- Gewenste beweging naar de toekomst, stip op de horizon

Om dit vorm te geven is een position paper opgesteld dat gaat over het door ontwikkelen van een succesvolle samenwerking. Vervolggesprekken en implementatie hiervan zal in 2026 gaan plaatsvinden.

Risico's

Op dit moment zijn voor GR De Waddeneilanden geen specifieke risico's te onderkennen. De lasten worden in de komende jaren geheel gedekt door bijdragen van de deelnemende gemeenten.

GR De Waddeneilanden is niet belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting.

Tot en met het jaar 2020 werd de in rekening gebrachte BTW via de zogenaamde "doorschuif-BTW" verrekend door de deelnemende eilandgemeenten. Vanaf het jaar 2021 wordt binnen de GR gebruik gemaakt van de zogenaamde koepelvrijstelling voor samenwerkingsverbanden van gemeenten. Hierover is in 2021 contact gezocht met de Belastingdienst die heeft aangegeven begin 2022 aan de GR over de jaren 2016 tot en met 2020 naheffingsaanslagen op te leggen, dit richt zich specifiek op de ICT facturen. Voor het Samenwerkingsverband vloeien hier beperkte financiële gevolgen uit voort omdat de door de Belastingdienst opgelegde aanslagen door de deelnemende gemeenten weer met de Belastingdienst kunnen worden verrekend. Per saldo hebben het Samenwerkingsverband en deelnemende gemeenten dus geen financiële nadelen, met uitzondering van mogelijk door de Belastingdienst op te leggen (wettelijke) heffingsrente. Dit financiële risico wordt echter als niet-materieel ingeschat. De kosten die het adviesbureau hiervoor in rekening brengt zijn ten laste van het ICT budget.

Kengetallen

Kengetallen jaarrekening			
	Jaarrekening 2025	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
netto schuldquote	-27	p.m.	-36
solvabiliteitsratio	12	p.m.	29
structurele exploitatieruimte	2	p.m.	11

Betekenis kengetallen:

Netto schuldquote: weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Solvabiliteitsratio: geeft inzicht in de mate waarin de GR in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Structurele exploitatieruimte: in hoeverre de GR in staat is om de structurele lasten te voldoen uit de structurele baten.

De kengetallen voor de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen en voor grondexploitaties zijn niet opgenomen, omdat er geen verstrekte leningen en geen grondexploitaties zijn.

Frauderisicofactoren

Er zijn in 2025 geen relevante, geïdentificeerde frauderisico's geconstateerd.

Interne beheer

Het dagelijks bestuur komt tot haar oordeel omdat op grond van de door haar gestelde kaders en het feitelijke beheer namens haar wordt gevoerd door de secretaris-directeur van GR De Waddeneilanden. Gelet op de zeer beperkte omvang van de organisatie is er geen sprake van aparte interne controle. Alle relevante financiële documenten worden door de adviseur bedrijfsvoering en secretaris-directeur gezien. Mochten er onverhoopt zaken blijken dan is snelle communicatie direct mogelijk en wordt indien nodig actie ondernomen.

Inkooprechtmatigheid

De belangrijkste financiële beheershandelingen hebben betrekking op inkoop. Er zijn in 2025 geen inkooponrechtmatigheden geconstateerd.

Overige bevindingen

Uit het beheer en toezicht blijken verder geen bijzondere zaken.

Rechtmatigheid

Algemeen

Conform artikel 75, lid 2 BBV geeft de commissie BBV via de kadernota rechtmatigheid haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de rechtmatigheidsverantwoording van decentrale overheden. Als gevolg hiervan heeft de commissie BBV in april 2025 de geactualiseerde Kadernota rechtmatigheid 2025 opgesteld.

Voor verslaggevingsjaar 2025 gelden dan ook de volgende uitgangspunten.

Op grond van artikel 24 en 58b van BBV, wordt in de jaarrekening een specifieke verklaring rechtmatigheid opgenomen. Daarnaast is in artikel 58b bepaald dat een verantwoordingsgrens van 2% geldt, van de totale lasten, exclusief de toevoegingen aan de reserves.

Criteria

Het begrip financiële rechtmatigheid is concreet gemaakt met behulp van negen criteria. In de jaarrekening legt het Dagelijks Bestuur verantwoording af over alle negen criteria van rechtmatigheid. De eerste zes criteria, die betrekking hebben op getrouwheid en óók onderdeel zijn van rechtmatigheid, komen tot uitdrukking in de balans en het overzicht van baten en lasten.

De drie specifieke rechtmatigheidscriteria (begrotingscriterium, voorwaardencriterium en misbruik- en oneigenlijk gebruikcriterium) komen tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording van het Dagelijks Bestuur.

Begrotingscriterium

Het Algemeen Bestuur autoriseert met het vaststellen van de begroting de totale baten en lasten voor het jaar 2025.

Rechtmatigheidsverantwoording van het Dagelijks Bestuur

Als onderdeel van de jaarrekening 2025 is de 'Verantwoording Rechtmatigheid' van het Dagelijks Bestuur opgenomen. De verantwoordingsgrens is bepaald op 2% van de lasten, exclusief de toevoegingen aan de reserves, oftewel € 88.000.

De werkelijke afwijkingen van baten en lasten bedragen € 2.754.903. De conclusie is dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens van € 88.000.

Toelichting rechtmatigheidsverantwoording

Voor het jaar 2025 is de (financiële) rechtmatigheid van de exploitatie van de GR getoetst. Daarnaast voert de GR administratie voor een groot deel van de Regio Deal (VAT-kosten en samenwerkingsprojecten). Tegenover deze kosten staat een vergoeding van de Regio Deal (daarmee financieel neutraal). Deze baten en lasten worden verantwoord in de jaarrekening van de GR, dus worden derhalve ook meegenomen in deze rechtmatigheidsverantwoording.

In de jaarrekening 2025 is sprake van de volgende verschillen:

Begrotingscriterium			
	Begroting 2025	Jaarrekening 2025	Vershil
Baten	€ 1.834.000	€ 3.225.860	€ 1.391.860
Lasten	€ 1.834.000	€ 3.197.043	€ 1.363.043
Totaal	€ -	€ 28.818	€ 2.754.903

Omdat er geen specifieke afspraken zijn vastgelegd over afwijkingen, worden alle verschillen tussen begrote en werkelijke baten en tussen alle begrote en werkelijke lasten als onrechtmatig beschouwd.

Het grootste gedeelte van deze onrechtmatigheid heeft te maken met de samenwerkingsprojecten van de Regio Deal. Deze projecten worden namelijk niet opgenomen in de begroting van de GR, maar wel verantwoord in de jaarrekening. Het gaat hier voor 2025 om een totale omvang van € 1.522.958.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Van afwijkingen is in het verslagjaar niet gebleken.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Vast onderdeel van het beheer en toezicht op zowel de processen als balansposten is het onderkennen van misbruik en oneigenlijk gebruik van (financiële) middelen (fraude). Er zijn geen relevante, geïdentificeerde frauderisico's geconstateerd of gebleken dat misbruik of oneigenlijk gebruik heeft plaatsgevonden.

Verbonden partijen

In deze paragraaf zijn de 'verbonden partijen' opgenomen. Dit zijn organisaties waarbij GR De Waddeneilanden financieel, dan wel bestuurlijk is betrokken. Er zijn geen verbonden partijen. De vijf eilandgemeenten zijn deelnemende gemeenten.

Wet open overheid

Op 1 mei 2022 trad de wet open overheid (de Woo) in werking, als vervanging van de Wet openbaarheid van bestuur (de Wob). Nog meer dan voorheen wil de wetgever transparantie en openheid van de verschillende overheden bevorderen. Voor de GR betekent dit concreet dat we op twee vlakken moeten zorgen dat we aan de wet voldoen:

1. De actieve openbaarmaking: we maken uit onszelf informatie openbaar. Op termijn op een landelijk platform, maar zo lang dat er nog niet is volstaan andere digitale kanalen zoals onze website;
2. De passieve openbaarmaking: op verzoek maken we documenten openbaar over een bestuurlijke kwestie.

In 2025 zijn er geen Wob- en/of Woo-verzoeken ingediend.



Jaarrekening

Algemeen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn opgenomen.

De in de jaarrekening opgenomen bedragen luiden in euro's.

Balans

Algemeen

- Voor zover niet anders vermeld zijn activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarde.

Materiële vaste activa met economisch nut

- De materiële vaste activa betreft kantoormeubilair. Deze investering is gewaardeerd tegen aanschafprijs, verminderd met eventueel ontvangen bijdragen van derden en afschrijvingen;
- De investering wordt lineair in 15 jaar afgeschreven, voor het eerst in het jaar ná aanschaf;
- Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.

Kortlopende vorderingen en overlopende activa

- Dit betreft vorderingen met een resterende looptijd korter dan een jaar;
- Wanneer dit noodzakelijk wordt geacht, vindt aftrek plaats van een voorziening voor mogelijke oninbaarheid.

Liquide middelen

- Liquide middelen (banksaldi) betreft middelen die direct ter beschikking staan.

Algemene reserve

- De Algemene reserve wordt aangemerkt als vrij besteedbaar.

Bestemmingsreserves

- De Bestemmingsreserve Project Duurzame Wadden betreft met provincie Friesland en deelnemende gemeenten te verrekenen bedragen in het kader van een specifieke subsidieregeling.
- De Bestemmingsreserve Bijdrage Waddenacademie betreft een reservering voor de bijdrage aan de Waddenacademie in 2027. In november 2024 is hiertoe een besluit genomen door het Dagelijks Bestuur.

Voorzieningen

- De Voorziening verlofsparen is gevormd voor verplichtingen die op balansdatum bestaan, waarvan de omvang redelijk betrouwbaar is te schatten.

Kortlopende schulden

- Dit betreft schulden met een resterende looptijd van maximaal één jaar.

Exploitatierekening

Algemeen

- De baten en lasten worden, voor zover niet anders vermeld, toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben;
- Lasten worden verantwoord wanneer deze bekend of voorzienbaar zijn, baten worden verantwoord indien deze zijn gerealiseerd.

Balans per 31 december 2025

Activa	31-12-2025	31-12-2024
<i>Materiële vaste activa</i>		
Investerings met economisch nut	€ 2.293	€ 4.495
<i>Uitzettingen met looptijd korter dan een jaar</i>		
Vorderingen op openbare lichamen	€ 1.353.015	€ 768.626
Overige vorderingen		
<i>Liquide middelen</i>		
Banksaldi	€ 604.924	€ 247.588
<i>Overlopende activa</i>		
Overlopende activa	€ 61.964	€ 50.237
Totaal activa	2.022.195	1.070.946

Passiva	31-12-2025	31-12-2024
<i>Eigen vermogen</i>		
Algemene Reserve	€ 170.324	€ 170.324
Bestemmingsreserve Bijdrage Waddenacademie	€ 52.250	€ -
Te bestemmen resultaat	€ 28.817	€ 135.597
<i>Voorzieningen</i>		
Voorziening verlofsparen	€ 25.555	€ 15.496
<i>Netto vlottende schulden</i>		
<i>Crediteuren</i>		
Transitoria	€ 1.592.703	€ 630.182
	€ 152.546	€ 119.346
Totaal passiva	2.022.195	1.070.946

Toelichting op de balans

De balans is weergegeven vóór resultaatbestemming.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa omvatten de investeringen in kantoormeubilair en dergelijke die bij de ingebruikname van het kantoor in Harlingen zijn aangeschaft. Deze activa worden in een periode van 15 jaar afgeschreven.

Het verloop in 2025 is als volgt:

Boekwaarde 1 januari 2025	€ 6.697
Investerings in 2025	€ 0
Afschrijvingen in 2025	€ 2.202
Stand per 31 december 2025	€ 2.293

Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar

Dit betreft met name vorderingen op deelnemende gemeenten, vorderingen in het kader van de Regio Deal en te vorderen omzetbelasting. De vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar.

De specificatie is als volgt:

Vordering gemeenten	€ 428.008
Vordering Regio Deal	€ 780.800
Te vorderen omzetbelasting	€ 120.706
Overige vorderingen	€ 23.499
Stand per 31 december 2025	€ 1.353.014

Liquide middelen

Dit betreft het direct opneembare tegoed bij de Bank Nederlandse Gemeenten en de ABN AMRO Bank.

Overlopende activa

Dit betreft vooruitbetaalde kosten voor het jaar 2025. De vorderingen hebben een looptijd van korter dan een jaar.

Eigen vermogen

Algemene reserve

De mutaties in de Algemene Reserve zijn in 2024 als volgt:

Stand per 1 januari 2025	€ 170.324
Bij: jaarresultaat 2024	€ 135.597
Af: uitkering deelnemende gemeenten	€ 83.347
Af: Reserve Bijdrage Waddenacademie	€ 52.250
Stand per 31 december 2025	€ 170.324

Bestemmingsreserve Bijdrage Waddenacademie

Voor een bijdrage in aan de Waddenacademie in 2027 is er bij het bestemmen van het positieve rekeningresultaat over 2024 voor gekozen een storting in een bestemmingsreserve te plaatsen. De mutatie van de Bestemmingsreserve Waddenacademie is hiermee als volgt:

Stand per 1 januari 2025	€ 0
Bij: deel bestemming rekeningresultaat 2024	€ 52.250
Stand per 31 december 2025	€ 52.250

Voorzieningen

Voorziening verlofsparen

Deze voorziening is opgenomen voor opgebouwde verlofrechten.

De mutaties in deze voorziening zijn in 2025 als volgt:

Stand per 1 januari 2025	€ 15.496
Bij: toevoeging 2025	€ 10.059
Stand per 31 december 2025	€ 25.555

Netto vlottende schulden

Crediteuren

De specificatie is als volgt:

Gemeenten	€ 1.232.831,40
Overige crediteuren	€ 512.417,24

Staat van baten en lasten 2025

	Begroot		Werkelijk	
<i>Personeel:</i>				
Salariskosten medewerkers	445.500		579.853	
Parlementaire informatievoorziening	16.000		13.052	
Communicatieadvies	20.000		4.828	
Formatieruimte	100.000		0	
Opleiding en training	10.000		432	
Reis-, verblijfs- en overige personeelskosten	25.000		25.209	
Inhuur advies	10.000		0	
Uitkeringsverplichting			21.203	
	626.500		644.576	
<i>Regiodeal:</i>				
Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT) kosten		950.000	802.731	
Samenwerkingsprojecten lasten			1.522.958	
Samenwerkingsprojecten baten			1.522.958-	
		950.000	802.731	
<i>Huisvesting:</i>				
Huur en energie	19.500		19.376	
	19.500		19.376	
<i>Bureaunkosten</i>				
DVO Financiële administratie	14.500		15.448	
DVO HRM & JZP	5.400		5.719	
DVO Archivering	6.700		0	
Accountant	9.200		15.730	
Diverse administratiekosten	5.000		1.071	
Afschrijving	3.500		2.202	
Diversen	28.500		25.218	
	72.800		65.388	
<i>Organisatiekosten:</i>				
Algemeen Bestuur	3.500		714	
Dagelijks Bestuur	2.500		8.135	
Directie Raad	6.000		9.046	
Bijeenkomsten raden 5 eilanden	25.000		37.897	
Bijeenkomsten medewerkers 5 eilanden	16.000		0	
Portefeuillehoudersoverleggen	5.000		0	
Werkbezoeken	15.000		6.308	
Kennisuitwisseling / Deskundigheidsbevordering	10.000		290	
Projecten 4 eilanden			8.981	
	83.000		71.372	
<i>Governance Wadden:</i>				
Bijdrage Omgevingsberaad Waddengebied	37.800		37.580	
Bijdrage Werelderfgoed	20.500		16.381	
Bijdrage Deltaprogramma Waddengebied	13.900		13.900	
	72.200		67.861	
<i>Onvoorzien:</i>				
Onvoorzien	10.000		0	
	10.000		0	
Totaal	884.000	950.000	868.573	802.731

Toelichting op de realisatie

Algemeen

De jaarrekening sluit met een positief resultaat van € 15.427,- voor het Samenwerkingsverband en met een positief resultaat van € 147.269,- voor de Regio Deal (VAT kosten).

Personeel (€ 18.076,- nadelig)

De overschrijding heeft vooral te maken met de hogere salarisschaal van de officemanager, ten opzichte van de officemanager hiervoor. Daarnaast zijn de uren uitgebreid van één van de beleidscoördinatoren en hebben we een eigenrisicoverplichting waar geen rekening mee is gehouden. Qua communicatie hebben we gebruik gemaakt van een communicatieadviseur die een aantal zaken voor de GR heeft opgepakt.

Regio Deal (€158.742,- voordelig)

De Regio Deal bestaat grofweg uit 3 kosten-soorten.

Kosten voor VAT (Vorbereiding, Administratie en Toezicht), samenwerkingsprojecten en eilandprojecten.

Kosten voor zowel samenwerkingsprojecten als voor VAT worden geadmistreerd en verantwoord via de SiSa binnen de financiële administratie van de GR de Waddeneilanden.

Hier staat een bijdrage van de Regio Deal tegenover, dus per saldo loopt dit budgettair neutraal.

Kosten voor eilandprojecten worden geadmistreerd en verantwoord bij de eilandgemeente die het eilandproject uitvoert.

Hieronder wordt alleen ingegaan op het gedeelte dat valt onder de VAT kosten, deze zijn onderdeel van de begroting van de GR. Een uitgebreid jaarverslag zal via het Programma Regio Deal De Waddeneilanden gedeeld worden.

	Begroot	Werkelijk
Personeel (vast)	453.973	411.120
Communicatie	80.000	103.834
Financiële administratie en control (DVO)	85.000	33.386
Projectleiderspool	225.000	88.378
Monitoring en lerende evaluatie	52.500	62.322
Externe expertise	35.000	55.895
Bijeenkomsten en vergaderkosten	25.000	26.053
Overige kosten	5.000	21.743
Totaal	961.473	802.731

Personeel is lager dan begroot omdat er begin dit jaar afgesproken is dat de procesleider Optimaal Bereikbaar en Verbonden minder uren voor de Regio Deal is gaan maken en meer als beleidscoördinator. Daar staat een stijging van externe expertise (externe inhuur) tegenover.

Communicatie is hoger omdat in de loop van het jaar gebleken is dat extra communicatie noodzakelijk was, bijvoorbeeld in aanloop naar de Raads2Daagse en voor de opzet van het Stimuleringsfonds.

Financiële administratie is lager aangezien het aantal uren uit de DVO toereikend bleek en bovendien maar zeer beperkt extern advies noodzakelijk was.

Projectleiderspool is lager uitgekomen, omdat de extra benodigde capaciteit pas in de loop van het jaar is ingevuld.

Monitoring en lerende evaluatie is hoger; er geen rekening was gehouden met de btw.

Externe expertise is hoger uitgevallen doordat er met name veel juridische expertise ingezet is i.v.m. inkoop/aanbesteding, subsidie- en staatsteunvraagstukken.

In overige kosten zit een overschrijding omdat een bijdrage aan de huisvestingskosten niet begroot was.

Bureaunkosten (€ 7.412,- voordelig)

Ondanks de behoorlijke stijging van de kosten voor de accountant, door het toenemen van het aantal uren voor de controle, is deze post lager uitgevallen omdat het bedrag dat begroot was voor de DVO Archivering uitgekomen is op nu;. Dit omdat degene die voor het Waddenkantoor bezig was met archivering gestopt is en er besloten werd dat de uitvoering hiervan bij het Waddenkantoor zelf kwam te liggen.

Organisatiekosten (€ 11.628,- voordelig)

De kosten voor het Dagelijks Bestuur en de Directieraad zijn hoger aangezien er een DB/DR tweedaagse is geweest. Het totale bedrag is verdeeld over beide posten.

De bijeenkomst voor de medewerkers van alle vijf de Waddeneilanden heeft dit jaar niet plaatsgevonden, vorig jaar is besloten om deze ééns per twee jaar te organiseren.

De kosten voor de Raadsbijeenkomst zijn hoger aangezien er een 3-daagse is georganiseerd in plaats van een 2-daagse, dit heeft geresulteerd in een extra overnachting en overige kosten voor alle raadsleden en betrokkenen.

Governance Wadden (€ 4.339,- voordelig)

De bijdrage voor Werelderfgoed waren lager dan verwacht.

Verklaring rechtmatigheid

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het Dagelijks Bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het Algemeen Bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving.

In de waarderingsgrondslagen bij de jaarrekening zijn de algemene grondslagen voor het opstellen van deze rechtmatigheidsverantwoording opgenomen.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is in het BBV bepaald op 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 88.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van april 2025.

Bevindingen

Het Dagelijks Bestuur stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 2.754.903 bedraagt. Dit bedrag is een stuk hoger dan de gestelde grens van € 88.000.

De onrechtmatigheid heeft vooral te maken met de samenwerkingsprojecten van de Regio Deal. Deze projecten worden namelijk niet opgenomen in de begroting van de GR, maar wel verantwoord in de jaarrekening.

Resumerend zijn deze bevindingen in de tabel op de volgende pagina nog eens weergegeven.

In de paragraaf rechtmatigheid is enige aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid.

Samenvatting rechtmatigheid	
Begrotingscriterium	
Baten en lasten	€ 2.754.903
Investeringskredieten	€ -
Totaal	€ 2.754.903
Waarvan rechtmatig	
	€ -
Begrotingsonrechtmatigheid	€ 2.754.903
Voorwaarden criterium	
Geen bevindingen	€ -
M&O criterium	
Geen bevindingen	€ -

Overzicht baten en lasten per taakveld

Recapitulatie per taakveld:

Omschrijving	Begroting 2025			Realisatie 2025		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0. Bestuur en ondersteuning						
0.4 Overhead	€ 884.000	€ 884.000	€ -	€ 871.353	€ 900.170	€ 28.818
0.10 Mutatie reserves	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal Bestuur en ondersteuning	€ 884.000	€ 884.000	€ -	€ 871.353	€ 900.170	€ 28.818
Saldo baten en lasten	€ 884.000	€ 884.000	€ -	€ 871.353	€ 900.170	€ 28.818

Overzicht structurele en incidentele baten en lasten:

De incidentele kosten in 2025 zijn de eigenrisicoverplichting geweest.

Bijdragen per eiland

Binnen GR De Waddeneilanden zijn de volgende afspraken gemaakt met betrekking tot de door de eilanden te vergoeden bijdragen:

De bijdragen van de eilanden worden voor wat betreft de “Vijf eilanden taken” verdeeld op basis van de volgende verdeelsleutel:

Texel, 30% | Vlieland, 10% | Terschelling, 25% | Ameland, 25% | Schiermonnikoog 10% |

De bijdragen van de Friese eilanden worden voor wat betreft de “Vier eilanden taken” verdeeld in de verhouding:

Vlieland, 1/6 deel | Terschelling, 1/3 deel | Ameland, 1/3 deel | Schiermonnikoog 1/6 deel |

Lasten vijf eilanden		€ 868.573	Baten vijf eilanden	
			Bijdrage gemeente Texel	€ 265.200
			Bijdrage gemeente Vlieland	€ 88.400
			Bijdrage gemeente Terschelling	€ 221.000
			Bijdrage gemeente Ameland	€ 221.000
			Bijdrage gemeente Schiermonnikoog	€ 88.400
				€ 884.000
Overige lasten		€ 2.779	Overige baten	€ 16.170
Totaal van de lasten		€ 871.353	Totaal van de baten	
Resultaat 2024 (positief)		€ 28.818		
Totaal van de lasten na resultaat bestemming		€ 900.170	Totaal van de baten	
			€ 900.170	

Controleverklaring (nog in te vullen)

Bijlagen

Wet normering topinkomens

Gegevens 2025	
	Kees Praamstra
Functiegegevens	
Aanvang en einde functievervulling in 2025	1-1-2025 - 31-12-2025
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,8
Dienstbetrekking	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 93.248
Beloning betaalbaar op termijn	€ 14.838
<i>Subtotaal</i>	€ 108.086
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 196.800
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t
Bezoldiging	€ 108.086
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t
Gegevens 2024	
Functiegegevens	
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1-1-2024 - 31-12-2024
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,8
Dienstbetrekking	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 90.885
Beloning betaalbaar op termijn	€ 20.631
<i>Subtotaal</i>	€ 111.516
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 186.400
Bezoldiging	€ 111.516
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t

De omvang van de functie is 28,8 uur per week. Het gehele jaar bleef de totale bezoldiging onder de geldende WNT-norm. Er is geen sprake van bezoldiging uit nevenwerkzaamheden of uit werkzaamheden bij gelieerde instellingen) of van een fictieve dienstbetrekking.

Samenstelling besturen

Dagelijks Bestuur van 1-1-25 tm 21-09-25:

	Texel	Vlieland	Terschelling	Ameland	Schiermonnikoog
Naam	M. Pol	M. Schier	R. Cazemier	L.P. Stoel	I. van Gent
Functie	Lid DB	Lid DB	Lid DB	Lid DB	Lid DB

Dagelijks Bestuur van 22-9-2025 tm 31-12-25:

	Texel	Vlieland	Terschelling	Ameland	Schiermonnikoog
Naam	M. Pol	M. Schier	R. Cazemier	T. Willemsma	I. van Gent
Functie	Lid DB	Lid DB	Lid DB	Lid DB	Lid DB

Algemeen Bestuur van 1-1-25 tot 4-4-2025

	Texel	Vlieland	Terschelling	Ameland	Schiermonnikoog
Naam	M. Pol	M. Schier	R. Cazemier	L.P. Stoel	I. van Gent
Naam	C. Hooijschuur	R. de Jong	G. van Essen	P. IJnsen	J. Hagen
Naam	R. van de Belt	M. Vellinga-Beemsterboer	J. Hoekstra-Sikkema	T. Faber	I. Zonneveld
Naam	R. Kieft				

Algemeen Bestuur van 28-4-25 tot 4-6-2025

	Texel	Vlieland	Terschelling	Ameland	Schiermonnikoog
Naam	M. Pol	M. Schier	R. Cazemier	L.P. Stoel	I. van Gent
Naam	C. Hooijschuur	T. van Mourik	G. van Essen	P. IJnsen	J. Hagen
Naam	R. van de Belt	M. Vellinga-Beemsterboer	J. Hoekstra-Sikkema	T. Faber	I. Zonneveld
Naam	R. Kieft				

Algemeen Bestuur van 9-7-25 tm 21-09-25:

	Texel	Vlieland	Terschelling	Ameland	Schiermonnikoog
Naam	M. Pol	M. Schier	R. Cazemier	L.P. Stoel	I. van Gent
Naam	Corry Heijne-Dros	T. van Mourik	B. Wassink	P. IJnsen	J. Hagen
Naam	R. van de Belt	M. Vellinga-Beemsterboer	D. Ruige	T. Faber	I. Zonneveld
Naam	R. Kieft		A. Goldhoorn		

Algemeen Bestuur van 22-9-25 tm 12-11-25:

Texel Vlieland Terschelling Ameland Schiermonnikoog

Naam	M. Pol	M. Schrier	R. Cazemier	T. Willemsma	I. van Gent
Naam	Corry Heijne-Dros	T. van Mourik	B. Wassink	P. IJnsen	J. Hagen
Naam	R. van de Belt	M. Vellinga-Beemsterboer	D. Ruige	T. Faber	I. Zonneveld
Naam	R. Kieft		A. Goldhoorn		

Algemeen Bestuur van 1-12-25 tm 31-12-25:

	<i>Texel</i>	Vlieland	Terschelling	Ameland	Schiermonnikoog
Naam	M. Pol	M. Schrier	R. Cazemier	T. Willemsma	I. van Gent
Naam	C. Heijne-Dros	T. van Mourik	B. Wassink	P. IJnsen	J. Hagen
Naam	R. van de Belt	C. de Pee	D. Ruige	T. Faber	I. Zonneveld
Naam	R. Kieft		A. Goldhoorn		



Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026									
Verstreker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Uitkeringscode	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
VRO	J96B	Regioleids 4e tranche	Onvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
				Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Kenmerk/ beschiktingsnummer	Naam actielijn/ programmaalijn/ pijler	Indicator	Besteding regionale financiering (jaar T) per actielijn/ programmaalijn/ pijler.	
				Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/04	Aard controle R Indicator: J96B/05	
				1 060060 Gemeente Ameland	2023-0000369116	Goed wonen en leven	€ 43.908	€ 43.908	
				2 060060 Gemeente Ameland	2023-0000369116	Toekomstbestendig ondernemen en ontwikkelen	€ 170.851	€ 170.851	
				3 060060 Gemeente Ameland	2023-0000369116	Optimaal bereikbaar en verbonden	€ 103.868	€ 103.868	
				4 060060 Gemeente Ameland	2023-0000369116	Duurzame energie	€ 39.082	€ 39.082	
				5 060060 Gemeente Ameland	2023-0000369116	Circulaire economie	€ 284.612	€ 284.612	
				100					
				Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C96B01	Totale cumulatieve besteding per actielijn/ programmaalijn/ pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/ programmaalijn/ pijler.	Toelichting		
				In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen					
				Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/06	Aard controle R Indicator: J96B/07	Aard controle R Indicator: J96B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/09		
				1 060060 Gemeente Ameland	€ 43.908	€ 43.908			
				2 060060 Gemeente Ameland	€ 179.541	€ 179.541			
				3 060060 Gemeente Ameland	€ 105.308	€ 105.308			
				4 060060 Gemeente Ameland	€ 39.082	€ 39.082			
				5 060060 Gemeente Ameland	€ 299.657	€ 299.657			
				100					
				Cumulatieve besteding uitvoeringskosten zijnde kosten ten behoeve van Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT-kosten) (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) deel rijksbijdrage	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
				Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/10	Aard controle R Indicator: J96B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/12			
				€ 656.832	€ 179.151	Nee			

Algemeen Bestuur Gemeenschappelijke Regeling De Waddeneilanden

Het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling De Waddeneilanden, gelezen het voorstel van het Dagelijks Bestuur van Gemeenschappelijke Regeling De Waddeneilanden van 15 juni 2026,

Besluit:

het Jaarverslag en rekening 2025 definitief vast te stellen en in te stemmen met het voorstel met betrekking tot het positieve resultaat;

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het Algemeen Bestuur van het Samenwerkingsverband De Waddeneilanden van 2 juli 2026.

de voorzitter,



M. Schrier

de secretaris-directeur,



K. Praamstra

ALGEMEEN BESTUUR DE WADDENEILANDEN

Het Algemeen Bestuur van Gemeenschappelijke Regeling De Waddeneilanden, gelezen het voorstel van het Dagelijks Bestuur van Gemeenschappelijke Regeling De Waddeneilanden

BESLUIT

de conceptbegroting 2027 vast te stellen;

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het Algemeen Bestuur van Gemeenschappelijke Regeling De Waddeneilanden d.d. 2 juli 2026.

de voorzitter,



M. Schrier

de secretaris-directeur,



C.J. Praamstra

Advies

Aan: Algemeen Bestuur

Van: Dagelijks Bestuur

Datum: 17-6-2026

Onderwerp: reactie zienswijzen tav conceptbegroting GR De Waddeneilanden 2027

Een samenvatting van beide ingediende zienswijzen:

De conceptbegroting 2027 van GR De Waddeneilanden laat een positieve ontwikkeling zien en is overzichtelijk van opzet. Tegelijkertijd constateren de gemeenten dat de begroting nog onvoldoende functioneert als volwaardig sturingsinstrument. Er ontbreekt essentiële financiële context, zoals realisatiecijfers, prognoses, een meerjarige uitwerking op kostensoortniveau en inzicht in de financiële positie via een balans. Hierdoor zijn met name de stijgende kosten en gesignaleerde risico's, onder andere op het gebied van personeel, onvoldoende te beoordelen. Daarnaast voldoet de begroting op onderdelen niet aan de BBV-voorschriften. Gemeenten spreken daarom de wens uit om de begroting in de toekomst verder te verbeteren en te versterken op het gebied van transparantie, onderbouwing en BBV-conformiteit.

Naar aanleiding hiervan heeft GR De Waddeneilanden al de volgende concrete stappen ondernomen:

Er is een aanbestedingsprocedure gestart voor een tijdelijke financiële adviseur om het jaarrekening- en begrotingsproces te optimaliseren en borgen zodat deze voldoen aan alle relevante wet- en regelgeving, de administratieve gegevens uit Key2Financien efficiënter en beter in begrotings- en jaarrekening- voorstellen kunnen worden verwerkt en goed voorbereidt is op de jaarlijkse accountantscontrole.

Daarnaast willen wij als antwoord aan gemeente Ameland en gemeente Terschelling het volgende antwoord op de zienswijze geven:

Het Algemeen Bestuur dankt de gemeenten voor hun zienswijzen en herkent de gesignaleerde verbeterpunten ten aanzien van transparantie, financiële onderbouwing en BBV-conformiteit van de begroting. De opmerkingen over het ontbreken van voldoende context, zoals realisatiecijfers, prognoses en inzicht in de financiële positie, worden onderschreven.

Om deze punten te verbeteren is een aanbestedingsprocedure gestart voor een tijdelijke financieel adviseur. Deze zal het begrotings- en jaarrekeningproces optimaliseren en borgen, zodat deze voldoen aan alle relevante wet- en regelgeving en beter aansluiten op de informatiebehoefte van de gemeenten. De verwachting is dat de begroting en jaarrekening vanaf volgend jaar aantoonbaar verbeteren en BBV-conform zijn.

De zienswijzen worden daarmee betrokken bij de verdere doorontwikkeling van de financiële documenten.

Wij stellen u voor om:

1. In te stemmen met de conceptbegroting GR De Waddeneilanden 2027 en het aangepaste bedrag voor de bijdrage van de Regio Deal en deze ter vaststelling voor te leggen aan het Algemeen Bestuur op 3 juli 2025.
2. In te stemmen met de reactie op de zienswijze van de raad van de gemeente Ameland en de gemeente Terschelling en deze te communiceren naar alle raden.

Aldus ingestemd dd 2-7-2026.

A photograph of a beach with several seashells in the foreground. The shells are mostly light-colored with some orange and brown patterns. The background shows the ocean with gentle waves and a clear blue sky.

Concept Begroting

GR De Waddeneilanden 2027

Inkomsten/uitgaven in één oogopslag

Inkomsten

Texel:	€ 312.448
Vlieland:	€ 104.149
Terschelling:	€ 260.374
Ameland:	€ 260.374
Schiermonnikoog:	€ 104.149

Uitgaven

Personeel:	€ 735.000
Huisvesting:	€ 17.994
Bureaunkosten:	€ 131.500
Organisatiekosten:	€ 78.500
Governance Wadden:	€ 68.500
Onvoorzien:	€ 10.000

€ 1.041.494

Regio Deal

Personeel (vast)	€ 500.000
Personeel (inhuur)	€ 300.000
Communicatie	€ 110.000
Financiële administratie + control	€ 70.000
Monitoring + Lerende Evaluatie	€ 65.000
Externe expertise	€ 50.000
Bijeenkomsten en vergaderkosten	€ 30.000
Overige kosten	€ 25.000

€ 1.150.000

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Leeswijzer	5
Visie en missie	6
Governance	7
Werkplan 2027	8
· Wonen, fysieke leefomgeving, economie en sociaal domein	
· Bestuurlijk samenwerking Rijk en Regio	
· Trilaterale Samenwerking UNESCO	
· Kustveiligheid en Water	
· Bereikbaarheid	
· Organisatiekosten Regio Deal De Waddeneilanden	
· Public Affairs	
· Communicatie	
· Paragrafen	
Financiële begroting	18
Toelichting financiële begroting	19
personele inzet team GR	19
Meerjarenbegroting	20
Meerjarig DVO tarief	20

Voorwoord

Voor u ligt de begroting en werkplan 2027, deze is gebaseerd op het in 2023 vastgestelde Meerjarig Programmaplan.

Het overgrote deel van onze jaarlijkse begroting bestaat uit personeelslasten. Hiermee verzorgen we gezamenlijke beleidscoördinatie op het gebied van eiland- en Waddenzee gerelateerde thema's. Daarnaast werken we ook aan gezamenlijke bedrijfsvoeringsopgaven, communicatie, belangbehartiging en public affairs. En last but not least de uitvoering van het Programma Regio Deal De Waddeneilanden.

De wijze waarop we hieraan invulling zullen geven in 2027 treft u aan in deze begroting. Een onderbouwing van de personele inzet in FTE's treft u aan in de toelichting op de financiële paragraaf.

Met inachtneming van het bovenstaande zien we de volgende trends:

1. De Regio Deal zal in 2027 in de slotfase komen. Belangrijk is om na te denken en te werken aan het vervolg. Hoe kunnen we onze samenwerking zoals die vorm heeft gekregen binnen de Regiodeal continueren in samenwerking met Rijk en Provincies.
2. Na een periode van opbouw van de personele samenstelling van het team GR verwachten we op in 2027, ondanks een licht toenemende vraag naar bestuurlijke en ambtelijke coördinatie, voldoende flexibiliteit te hebben in het GR team om vraagstukken op het gebied van ruimte, water, bereikbaarheid, natuur, economie, welzijn en gezondheid en public affairs op te kunnen vangen binnen de bestaande formatie. Daarmee anticiperen wij op landelijke ontwikkelingen in wet- en regelgeving die de belangen van de eilanden raken.
3. GR De Waddeneilanden (GR) heeft de afgelopen periode goede resultaten geboekt (programma Regio Deal, versnellingsgelden wonen, toepassen Waddentoets, invloed in de Waddengovernance, doorontwikkeling dienstverleningsovereenkomsten). Dit effect is merkbaar in onze samenwerking. We zullen vanuit de besluiten in 2026 over de doorontwikkeling van de samenwerking tot een uitvoeringsprogramma met een transparante en strategische agenda komen om meer proactief te werken en slim en strategisch samenspel op de mat te kunnen leggen. Een agenda met focus die kan dienen als opvolger voor de programmatische aanpak van Regio Deal De Waddeneilanden. Zowel op het gebied van beleidscoördinatie, public affairs als bedrijfsvoering.
4. Ook in 2027 zullen we werken aan meer bestuurlijke en ambtelijke samenwerking met en tussen de provincies en het Rijk. Het Waddengebied verbindt ons. We streven naar heldere aanspreekpunten bij deze bestuurslagen en naar meer partnerschap om onze bestuurskracht te versterken.

Namens GR De Waddeneilanden,

Michiel Schrier
Voorzitter

Kees Praamstra
Secretaris-directeur

Leeswijzer

Deze leeswijzer biedt een overzicht van de opbouw en inhoud van dit document. Per hoofdstuk wordt kort toegelicht wat de lezer kan verwachten.

1. Visie en missie

In dit hoofdstuk worden de visie en missie van de organisatie uiteengezet. Hierin wordt beschreven waar de organisatie voor staat, welke kwetsbaarheden er spelen en hoe de visie en missie tot stand zijn gekomen.

2. Governance

Dit hoofdstuk beschrijft de bestuurlijke inrichting en werkwijze van de organisatie. Er wordt ingegaan op rollen, verantwoordelijkheden, besluitvormingsprocessen en de samenwerking tussen de betrokken partijen.

3. Activiteitenplan 2027

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de voorgenomen activiteiten en prioriteiten voor het jaar 2027. De volgende thema's komen aan bod:

- Wonen en Fysieke Leefomgeving, economie en sociaal domein – Inzet op woningbouw, leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit, economische zaken, recreatie en toerisme en zorg en welzijn.
- Governance Waddengebied – Samenwerking en bestuurlijke afstemming binnen het Waddengebied.
- Trilaterale Samenwerking UNESCO Werelderfgoed Waddenzee – Internationale samenwerking binnen het UNESCO Werelderfgoedkader.
- Kustveiligheid en Water – Beleidsinzet en projecten op het gebied van waterveiligheid en klimaatadaptatie.
- Bereikbaarheid – Verbetering en borging van bereikbaarheid van en tussen de eilanden.
- Organisatiekosten (VAT) Regio Deal De Waddeneilanden – Toelichting op de organisatiekosten in relatie tot de Regio Deal.
- Public Affairs – Vertegenwoordiging van belangen richting regionale, nationale en internationale partners.
- Communicatie – Interne en externe communicatieactiviteiten ter ondersteuning van de doelstellingen.
- Paragrafen – Overige verplichte en aanvullende onderdelen, zoals risico's en bedrijfsvoering.

4. Financiële begroting

Dit hoofdstuk bevat de financiële begroting voor 2027. Hierin worden de geraamde inkomsten en uitgaven overzichtelijk gepresenteerd.

5. Toelichting financiële begroting

In dit hoofdstuk wordt een nadere toelichting gegeven op de begroting. Belangrijke afwijkingen, aannames en financiële keuzes worden hier uitgelegd.

6. Meerjarenbegroting en bijdrage per eiland

Tot slot wordt de meerjarenbegroting gepresenteerd, inclusief een overzicht van de financiële bijdragen per eiland. Dit biedt inzicht in de financiële ontwikkeling en verdeling op langere termijn.

Visie en missie

De vijf eilandgemeenten Texel, Vlieland, Terschelling, Ameland en Schiermonnikoog hebben een bijzondere positie. Samen zo'n 25.000 inwoners: daarmee vormen we misschien wel de kleinste samenwerkende regio in Nederland. Maar als nationale en internationale hotspot voor toerisme en recreatie hebben de Waddeneilanden een unieke dynamiek. Het inwonertal wordt 's zomers dagelijks wel tienmaal overtroffen door het grote aantal bezoekers. Jaarlijks bezoeken meer dan drie miljoen mensen de eilanden en vinden er meer dan tien miljoen toeristische overnachtingen plaats. Dit legt steeds meer druk op de bestuurbaarheid, voorzieningen én op de leefbaarheid in de relatief kleine eilandgemeenschappen.

Die druk wordt op allerlei manieren gevoeld. Ruimte voor wonen is op de eilanden schaars. Betaalbare woningen voor eilanders zijn moeilijk te vinden. Ook woonruimte voor personeel, nodig om de voorzieningen op de eilanden in stand te houden, is er te weinig. Er is een voortdurende strijd tussen de belangen van toerisme en natuurbehoud op de rand van Unesco Werelderfgoed Waddenzee. Daarbij speelt ook het ontbreken van achterland een bepalende rol: spreiding van de druk is nauwelijks mogelijk. Voorzieningen voor onderwijs, zorg en veiligheid staan door de kleinschaligheid permanent onder druk.

Vrijwel de gehele economie en een groot deel van de gemeentelijke financiën zijn direct en indirect afhankelijk van het toerisme. Dat maakt eiland economieën kwetsbaar. Ook de bereikbaarheid is een punt van voortdurende zorg. De reis naar de eilanden, per veerboot over de Waddenzee, is een uniek onderdeel van de eilandbeleving, maar voor eilanders is de bereikbaarheid soms problematisch.

Vanuit het bovenstaande en vanuit de historische samenwerking is onderstaande visie en missie geformuleerd:

Onze visie

Wij zijn vijf bloeiende, levendige en leefbare eilandgemeenschappen op de grens met het Unesco Werelderfgoed Waddenzee. Dat is wat wij willen dat de Waddeneilanden zijn én blijven. Eilanden waar het prettig wonen, werken, ondernemen en recreëren is; met goede voorzieningen en een uitstekende bereikbaarheid. En waar duurzaamheid en een circulaire economie vanzelfsprekend zijn.

Onze missie

Het versterken van de bestuurskracht van de afzonderlijke eilandgemeenten door gecommitteerde structurele en doelgerichte samenwerking op de specifieke eilandvraagstukken, werken aan gedeelde strategische meerjarige doelen en het waar nodig het delen van capaciteit in menskracht. Dit alles met behoud van bestuurlijke zelfstandigheid.

GR dD Waddeneilanden is een collegeregeling. Het Dagelijks Bestuur wordt gevormd door de burgemeesters van de 5 eilandgemeenten. Het Algemeen Bestuur bestaat uit de voltallige Colleges van B&W. De Directieraad wordt gevormd door de 5 gemeentesecretarissen. Het GR 'Waddenkantoor' in Harlingen, onder leiding van de secretaris-directeur, ondersteunt de samenwerking.

Een ander inmiddels jaarlijks terugkerend fenomeen is de uitwisseling en samenwerking met de BES-eilanden (Bonaire, st. Eustatius, Saba). Samen vormen we de 8 eilanden die Nederland rijk is met veel overeenkomsten en gezamenlijke uitdagingen. In 2027 zullen we onze samenwerking verder uitbouwen onder de naam: E8.

Werkplan 2027:

- **Wonen, fysieke leefomgeving, economie en sociaal domein**

De centrale opgave voor de Waddeneilanden is het realiseren van een duurzame balans tussen leefbaarheid, economie en ecologie. De fysieke leefomgeving vormt hiervoor de basis. Wonen, ruimtelijke ontwikkeling, infrastructuur, recreatie, landbouw en natuur zijn op de eilanden onlosmakelijk met elkaar verbonden en kennen een bijzondere samenhang en kwetsbaarheid.

De leefbaarheid staat onder druk door demografische ontwikkelingen zoals vergrijzing, ontgroening en een toenemende druk op de woningmarkt. Het behoud van vitale eilandgemeenschappen vraagt om voldoende betaalbare woningen voor starters, gezinnen en essentiële beroepsgroepen, binnen de ruimtelijke en ecologische randvoorwaarden van het Waddengebied. Tegelijkertijd nemen vraagstukken rond klimaatadaptatie, bereikbaarheid, energie-infrastructuur en de kwaliteit van de openbare ruimte in belang toe.

Sinds 2024 is op diverse beleidsterreinen een gewijzigde landelijke koers ingezet. In 2025 en 2026 zijn deze hoofdlijnen verder uitgewerkt in wetgeving, beleidsprogramma's en uitvoeringskaders. In 2027 zal een belangrijk deel hiervan in uitvoering komen. Voor de Waddeneilanden blijft het echter onzeker hoe deze beleidswijzigingen worden vertaald naar wet- en regelgeving en provinciaal beleid. En welke concrete gevolgen dit heeft voor de eilanden, mede in het licht van het nieuwe kabinet (2026). Deze onzekerheid wordt versterkt doordat verschillende beleidsvoornemens op gespannen voet staan met bestaande wet- en regelgeving, onder meer op het gebied van woningbouw, stikstof, natuur, klimaat en energie.

De voortdurende stroom aan Kamerbrieven, beleidsdocumenten, wetsvoorstellen en consultaties onderstreept het belang van gezamenlijke belangenbehartiging. Door kennis te bundelen, taken te verdelen en gezamenlijk de impact van nieuw beleid te duiden, kunnen de Waddeneilanden proactief anticiperen op ontwikkelingen en in een vroeg stadium aandacht vragen voor hun bijzondere positie. Het consequent toepassen van de Waddentoets blijft hierbij van groot belang.

Beleidsmatige aandachtsgebieden

De beleidscoördinator vervult voor de Waddeneilanden een rol op de volgende thema's:

- *Woningbouw en volkshuisvesting*
De landelijke woningbouwopgave blijft groot. De herijkte Woondeals vormen het kader voor regionale afspraken. Voor de eilanden is het een blijvende uitdaging om hieraan bij te dragen, gezien de beperkte ruimte, de aanwezige natuurwaarden en de beperkte uitvoeringscapaciteit.
- *Implementatie Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv)*
Naar verwachting treedt de aangepaste Wvrv in 2027 volledig in werking. De wettelijke eis dat ten minste twee derde van de nieuwbouwwoningen betaalbaar moet zijn, waarvan 30% sociale huur, vraagt om maatwerk voor de eilanden. Dit geldt eveneens voor provinciale programmering, regionale afstemming en sturingsinstrumenten.
- *Urgentie en regionale woonruimteverdeling*
De Friese urgentieverordening en bijbehorende uitvoeringsorganisatie (centrumregeling) zijn naar verwachting in 2027 operationeel. De effecten voor de Friese Waddeneilanden worden gemonitord en waar nodig bijgesteld. Voor Texel wordt de implementatie binnen de regio Kop van Noord-Holland in 2027 verder uitgewerkt.
- *Specifieke eilandknelpunten*
Structurele belemmeringen blijven nadrukkelijk onder de aandacht, waaronder de stikstofproblematiek, de nabijheid van Natura 2000- en NNN-gebieden, netcongestie en de hoge bouwkosten (onrendabele top) bij woningbouwprojecten. Deze factoren maken dat landelijke normen en tempo's niet zonder meer toepasbaar zijn op de eilanden.

- *Natuur en ruimtelijke ontwikkeling*
Na vaststelling van het Beleidskader Natuur Waddenzee bevindt deze regeling zich in de fase van implementatie en uitvoering. De samenhang tussen natuurdoelen en ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder woningbouw en infrastructuur, blijft een belangrijk aandachtspunt.
- *Nota Ruimte en provinciaal beleid*
De nieuwe Nota Ruimte vormt in 2027 een belangrijk kader voor de langetermijnontwikkeling van Nederland. In samenhang met de vernieuwde Provinciale Omgevingsvisies van Fryslân en Noord-Holland vormt deze nota de basis voor gemeentelijke omgevingsvisies en -programma's. Daarbij wordt ingezet op een expliciete, gebiedsgerichte benadering van de Waddeneilanden.
- *Landelijk gebied, landbouw en natuur*
Na het beëindigen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied wordt meer duidelijkheid verwacht over de rijksinzet op landbouw, voedselzekerheid en natuur. De doorwerking in provinciale programma's en de gevolgen voor de eilanden blijven een belangrijk aandachtspunt.
- *Economische Zaken, Recreatie & Toerisme (EZ/RT)*
Werkgroep EZ/RT: Ambtelijk overleg – 1 keer in de 6 weken. Doornemen agenda, inspelen op kansen en bedreigingen.
- *Sociaal domein*
De thematiek rondom het sociaal domein is voornamelijk een afstemming tussen de 4 Friese gemeenten. Er is een maandelijks PHO Sociaal domein met de Friese wethouders. In 2025 is een pilot overeen gekomen voor meer samenwerking op het gebied van strategische vraagstukken gecoördineerd vanuit het kantoor Harlingen. We kijken hoe we de krachten van de Waddeneilanden kunnen bundelen door aan de voorkant het proces (inventarisatie, informatievoorziening, analyse, impactbepaling en advisering) waar mogelijk gezamenlijk uit te voeren, met als doel bedreigingen (ontwikkelingen die de lokale uitvoering dreigen te verstoren) af te wenden en kansen te benutten. De eilanden besluiten vervolgens zelfstandig of en hoe zij uitvoering hieraan gaan geven.
In 2027 evalueren we de pilot en nemen we een besluit over het vervolg.

Het specificeren van beleidsdoelstellingen blijft complex, aangezien de werkzaamheden van de beleidscoördinator sterk afhankelijk zijn van initiatieven vanuit het Rijk en de provincies. Met bestuurlijke wisselingen en mogelijke koerswijzigingen is niet volledig te voorzien welke vraagstukken zich in de komende periode aandienen. Onverminderd uitgangspunt blijft de behartiging van de eilandbelangen en het bieden van een stevige vertegenwoordiging, ongeacht beleidsveranderingen.

Bestuurlijke en ambtelijke vertegenwoordiging

De beleidscoördinator fungeert als verbindende schakel voor de Waddeneilanden op het gebied van wonen, volkshuisvesting en fysieke leefomgeving, economie en sociaal domein. In deze rol worden de eilanden onderling verbonden en worden contacten onderhouden met provinciale en landelijke overheden. Doel is het efficiënt afstemmen van beleidsinitiatieven, het realiseren van gedeelde doelen en het bieden van optimale ondersteuning aan de lokale gemeenschappen. Dit draagt bij aan duurzame ontwikkeling en versterking van de leefbaarheid, met respect voor de unieke kenmerken van de Waddenregio.

Structurele ambtelijke afstemming vindt plaats via werkgroepen waarin kennisdeling, beleidsafstemming en gezamenlijke standpuntbepaling centraal staan, onder meer ten behoeve van thematafels, consultatiereacties en zienswijzen. Bij nieuwe vraagstukken wordt doelgericht en adaptief gehandeld. De rol van de beleidscoördinator kan daarbij variëren van procesleiding en het verbinden van betrokken partijen tot advisering en inhoudelijke voorbereiding.

Daarnaast blijft regelmatige bestuurlijke afstemming essentieel voor effectieve belangenbehartiging. De bestaande overlegstructuur binnen het dossier Wonen, waarbij de beleidscoördinator de verbinding legt tussen ambtelijk en bestuurlijk niveau, dient als voorbeeld voor andere domeinen binnen de fysieke leefomgeving. Waar nodig wordt actief gestuurd op tijdige en zorgvuldige afstemming.

- **Bestuurlijke samenwerking Rijk en Regio binnen het Waddengebied (Governance Waddengebied)**

In 2020 is de vernieuwde governance voor het Waddengebied van start gegaan. Deze governance is ingericht langs drie pijlers: het Bestuurlijk Overleg Waddengebied (BOW), het Omgevingsberaad Waddengebied (OBW) en de Beheerautoriteit Waddenzee (BAW).

De Waddeneilanden zijn in het BOW vertegenwoordigd door de burgemeester van Texel. In dit overleg nemen het Rijk (bewindspersonen van IenW, LVVN, KGG, EZ en Defensie), provincies, gemeenten en waterschappen deel. In het OBW worden de Waddeneilanden vertegenwoordigd door de burgemeester van Vlieland. In dit beraad participeren maatschappelijke en sectorale organisaties (waaronder visserij, havens, landbouw, recreatie en toerisme, en natuur- en milieuorganisaties) en de wetenschap.

Doelstellingen Waddenzee en Waddengebied

- De hoofddoelstelling van de bestuurlijke samenwerking in de Waddenzee is het realiseren van duurzame bescherming en ontwikkeling van het gebied als natuurgebied, met behoud van het unieke open landschap. Het bereiken van deze doelstelling heeft gevolgen voor het omliggende Waddengebied. Omgekeerd kunnen ontwikkelingen in het Waddengebied van invloed zijn op het behalen van de doelstellingen voor de Waddenzee. Om die reden zijn ook de doelstellingen voor het Waddengebied, in samenhang met het behoud van de Waddenzee, van groot belang.
- De hoofddoelstelling voor het Waddengebied is dat het gebied in 2050 veilig, vitaal en veerkrachtig is:
 - Veilig: tijdig inspelen op de gevolgen van klimaatverandering en zeespiegelstijging.
 - Vitaal: borging van de continuïteit van wonen, werken, onderwijs en zorg op de eilanden en langs de kust, en versterking van economische sectoren binnen de context van het UNESCO Werelderfgoed Waddenzee.
 - Veerkrachtig: een robuuste natuur en een landschap van internationale kwaliteit, bestand tegen klimaatverandering en duurzame ontwikkeling.

Evaluaties

In 2025 heeft economisch onderzoeks- en adviesbureau Decisio een evaluatie uitgevoerd van de *Agenda voor het Waddengebied 2050* (hierna: de Agenda) en het *Uitvoeringsprogramma 2021–2026* (hierna: het UP). Daarnaast heeft Lysias Advies met adviseurs Jan Jaap de Graeff en Carla de Rie, vervolg gegeven aan het ABDTOPConsult-rapport over de bekostiging van de opgaven uit de Agenda.

Conclusies Decisio

De hoofdconclusie van het Decisio-rapport is dat de Agenda sinds 2020 met name procesmatige meerwaarde heeft gehad voor regionale overheden, maatschappelijke organisaties en het Rijk, met name in de samenwerking en uitvoering. Inhoudelijk bezien, in samenhang met het UP en het Doelendocument, is echter een substantiële bijstelling noodzakelijk om ook in de toekomst betekenisvol te blijven voor de Waddenzee en het Waddengebied. Met de huidige Agenda, het Doelendocument en het UP worden de gestelde doelen nog onvoldoende gerealiseerd, terwijl alle betrokken partijen deze ambitie delen.

Conclusies “Werk aan de Wadden”

In het eindrapport *Werk aan de Wadden* concludeert De Graeff dat het moment is aangebroken om vanuit een zekere ‘sur place’ tot verdere beweging te komen. De basis is aanwezig en er is breed inzicht in de bestaande beperkingen. Verdere voortgang vereist echter politiek en bestuurlijk commitment. Dit vraagt om wederkerigheid, gezamenlijke inzet en de bereidheid om tijd, middelen en capaciteit beschikbaar te stellen. Deze houding is essentieel voor het slagen van de voorgestelde verbeteringen.

De Graeff heeft aanbevelingen gedaan op het gebied van prioritering, governance, financiering, uitvoeringskracht en de toekomst van de Waddenacademie.

Vervolg en actualisatie

De evaluaties vormen input voor het versterken van de Waddengovernance en het opstellen van een geactualiseerd Uitvoeringsprogramma voor de periode vanaf 2027. De Agenda en het UP zullen de komende jaren blijvend aandacht vragen van de Samenwerking, inclusief actieve bestuurlijke en ambtelijke deelname aan de governance van het Waddengebied.

De beleidscoördinator van het Waddenkantoor neemt ambtelijk deel aan de Waddengovernance en verzorgt de voorbereiding van de eilandvertegenwoordigers in:

- het Bestuurlijk Overleg Waddengebied,
- het Omgevingsberaad Waddengebied,
- het MT Wadden.

Zij worden geadviseerd over het uitdragen van de gezamenlijke lijn namens de Waddeneilanden.

Financiering

De eilandgemeenten dragen samen met de Waddenkustgemeenten bij aan de kosten van de Waddengovernance. De kosten worden volgens de afgesproken verdeelsleutel verdeeld over:

- Rijk: 34%
- Provincies: 38%
- Gemeenten: 19%
- Waterschappen: 9%

Voor het overgangsjaar 2027 heeft het dagelijks bestuur besloten om in de begroting van de gemeenschappelijke regeling (GR) eenmalig een bedrag van € 52.250 op te nemen als bijdrage aan de Waddenacademie. Hiervoor is een bestemmingsreserve gevormd, gevoed vanuit het positieve rekeningresultaat 2024.

Voor de periode 2028–2032 wordt de bijdrage aan de Waddenacademie gefinancierd door het Rijk (25%), de provincies (25%) en het Waddenfonds (50%).

• **Trilaterale Samenwerking UNESCO Werelderfgoed Waddenzee**

De samenwerking tussen de drie Waddenzeelanden – Denemarken, Duitsland en Nederland – inzake de bescherming van de Waddenzee bestaat sinds 1978. Binnen deze trilaterale samenwerking wordt invulling gegeven aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de status van de Waddenzee als UNESCO Werelderfgoed.

De drie landen dragen gezamenlijk zorg voor de instandhouding van het Werelderfgoed. Daarnaast wordt de Werelderfgoedstatus, evenals de unieke kwaliteiten van het gebied, benut als inspiratiebron voor duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen. De bescherming van het Werelderfgoed vindt plaats met bestaande juridische en beleidsmatige instrumenten; de UNESCO-status leidt niet tot aanvullende regelgeving.

Van 27 tot en met 29 mei 2026 vond in Esbjerg (Denemarken) de 15e Trilaterale Regeringsconferentie over de Bescherming van de Waddenzee plaats. In de tijdens deze conferentie vastgestelde regeringsverklaring bevestigen Denemarken, Duitsland en Nederland opnieuw hun gezamenlijke inzet voor het behoud van het wereldwijd unieke Waddenzee-ecosysteem, dat op de UNESCO Werelderfgoedlijst is geplaatst.

Tijdens de conferentie is het voorzitterschap van de trilaterale samenwerking voor een periode van vier jaar overgedragen van Denemarken aan Nederland. De vertegenwoordiging van de eilanden en kustgemeenten binnen de Wadden Sea Board wordt in de periode 2027–2028 verzorgd door de Gemeenschappelijke Regeling De Waddeneilanden.

De coördinator Waddenzee Werelderfgoed wordt gezamenlijk gefinancierd door de Waddeneilanden, de Waddenkustgemeenten, de provincies en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. In 2027 richt de coördinator zich op zowel het behoud van de Werelderfgoedstatus als het versterken en profileren daarvan.

Het MT Wadden, waarin de secretaris-directeur van de Gemeenschappelijke Regeling De Waddeneilanden zitting heeft, treedt op als ambtelijk opdrachtgever van de coördinator Waddenzee Werelderfgoed. De inhoudelijke afstemming vindt plaats met de beleidscoördinatoren van het Waddenkantoor.

- **Kustveiligheid en Water**

Nederland staat voor ingrijpende keuzes op het gebied van waterbeheer als gevolg van de toenemende effecten van klimaatverandering, waaronder droogte, extreme neerslag, verzilting, hitte, bodemdaling en zeespiegelstijging. Voortbouwend op de eeuwenlange waterstaatkundige traditie worden maatregelen getroffen om het land veilig, leefbaar en economisch vitaal te houden. Het waterbeheer is van groot belang voor onder meer de beschikbaarheid van zoetwater en drinkwater, natuur en ecologische waterkwaliteit, de bevaarbaarheid voor beroeps- en recreatievaart, economische sectoren zoals landbouw, visserij en recreatie, alsmede voor ruimtelijke kwaliteit en voedselzekerheid. Dit vereist zorgvuldige afwegingen ten aanzien van de verdeling van schaarser wordend zoetwater, ruimte voor dijkversterking en waterberging, en een toekomstbestendige ruimtelijke inrichting.

Ook voor de Waddeneilanden worden de gevolgen van klimaatverandering steeds nadrukkelijker voelbaar. De stijgende zeespiegel vergroot de druk op waterveiligheid, zoetwatervoorziening en ruimtelijke adaptatie. Dit vraagt in de komende jaren om extra aandacht, capaciteit en financiële middelen.

In samenwerking met de DVO-coördinator van Schiermonnikoog en de beleidscoördinator van het Waddenkantoor werken de eilanden aan:

- de uitvoering van vervolgacties uit de Integrale Waterveiligheidsstrategieën (IWVS);
- de verdere ontwikkeling van het Programma Zoetwater Waddeneilanden;
- het opstellen van een integraal Waterplan per eiland;
- de bescherming van buitendijks bebouwd en bewoond gebied.

De beleidscoördinator van het Waddenkantoor verzorgt tevens de voorbereiding van de bestuurlijk vertegenwoordiger van de Waddeneilanden, de burgemeester van Vlieland, voor deelname aan de Stuurgroep Deltaprogramma Waddengebied.

- **Bereikbaarheid**

In 2027 richt de inzet van de beleidscoördinator zich op het borgen en versterken van de bereikbaarheid van de Friese Waddeneilanden, met specifieke aandacht voor continuïteit, kwaliteit en toekomstbestendigheid. Daarbij wordt een coördinerende en verbindende rol vervuld tussen bestuurlijke en ambtelijke partners. Procesbewaking, voortgang en onderlinge samenhang staan hierbij centraal.

Een belangrijk onderdeel van de werkzaamheden in 2027 betreft het coördineren van de eilandbelangen voor de concessie voor de Friese Waddenveren. In dit kader wordt structureel overleg gevoerd met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en wordt gefungeerd als schakel

tussen het ministerie, de provincie en overige betrokken partijen. Bestuurlijke en beleidsmatige aandachtspunten worden tijdig gesignaleerd en zorgvuldig ingebracht in het besluitvormingsproces.

Daarnaast ligt in 2027 een nadrukkelijk accent op de uitvoering en verdere ontwikkeling van de routekaart bereikbaarheid. De beleidscoördinator neemt deel aan de werkgroep die verantwoordelijk is voor de implementatie en doorontwikkeling van deze routekaart en bewaakt de samenhang tussen bereikbaarheid, verduurzaming en ketenmobiliteit. Binnen de werkgroep Elektrificatie Friese Waddenveren wordt zorggedragen voor inhoudelijke afstemming, voortgangsbewaking en een goede verbinding tussen ambtelijke voorbereiding en bestuurlijke besluitvorming. Hiermee wordt bijgedragen aan een consistente en toekomstgerichte aanpak van de bereikbaarheid.

Binnen de bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst Ketenmobiliteit wordt, in samenwerking met de Vereniging van Waddengemeenten, een coördinerende en ondersteunende rol vervuld. Deze rol omvat de ambtelijke ondersteuning, de inhoudelijke voorbereiding van bestuurlijke overleggen en het bewaken van de uitvoering van gemaakte afspraken. De nadruk ligt op het versterken van de samenwerking tussen betrokken overheden en partners en op het realiseren van samenhangende en uitvoerbare afspraken op het gebied van ketenmobiliteit.

Tot slot is de beleidscoördinator verantwoordelijk voor het coördineren van het portefeuillehouderoverleg Bereikbaarheid. In deze hoedanigheid wordt zorggedragen voor een zorgvuldige voorbereiding en organisatie van het overleg, voor ambtelijke ondersteuning van de portefeuillehouders en voor een transparant en ordelijk besluitvormingsproces. Tevens wordt toegezien op de opvolging van gemaakte afspraken en fungeert de beleidscoördinator als vast aanspreekpunt voor ambtelijke en bestuurlijke partners.

Met deze werkzaamheden wordt in 2027 structureel bijgedragen aan een goed georganiseerde governance voor een toekomstbestendige bereikbaarheid van de Waddeneilanden.

- **Organisatiekosten (VAT) Regio Deal De Waddeneilanden**

De Regio Deal biedt een gestructureerd samenwerkingskader tussen het Rijk, de provincies, maatschappelijke organisaties, ondernemers en onderwijs- en kennisinstellingen om de brede welvaart op de Waddeneilanden te vergroten. Tegelijkertijd versterkt de Regio Deal de bestuurlijke en ambtelijke samenwerking tussen de eilanden, met het Rijk, de provincies en andere partners.

In de Regio Deal is in totaal een bedrag van €4.000.000,- opgenomen voor zogenoemde VAT-kosten, de helft van dit bedrag wordt bijgedragen door het Rijk. Dit is procentueel (12,9% van de totale rijksbijdrage a €15,5 miljoen) meer dan bij andere regio's (maximaal 3% van de rijksbijdrage) gezien de beperkte ambtelijke capaciteit op de eilanden. VAT staat voor voorbereiding, administratie en toezicht.

De organisatiekosten (VAT) van de Regio Deal zijn in de begroting opgenomen uit praktische overwegingen. De coördinatie en aansturing van de Regio Deal vindt plaats via het Samenwerkingsverband De Waddeneilanden. De vaste medewerkers van het programmateam zijn in dienst bij het samenwerkingsverband, communicatie en andere benodigde expertise (o.a. financieel, juridisch) wordt door het samenwerkingsverband ingehuurd. VAT-kosten worden dus daadwerkelijk door het samenwerkingsverband gemaakt/uitgegeven en volledig met Regio Deal middelen gedekt. De Regio Deal projecten kunnen door meerdere partijen uitgevoerd worden. De uitvoerende partij maakt de kosten en ontvangt daarvoor, mits vooraf goedgekeurd door de stuurgroep, een bijdrage van de regiokassier. Daarom zijn de projecten géén onderdeel van deze begroting.

Jaarplanning en verantwoording

Conform de bestuurlijke werkafspraken stelt de stuurgroep van de Regio Deal jaarlijks een jaarplan (inclusief begroting) en een jaarverslag op. Deze worden vastgesteld door het Algemeen Bestuur en

ter informatie gedeeld met de gemeenteraden. Jaarplan en -verslag beschrijven de plannen en de voortgang van de Regio Deal.

De kosten die worden gemaakt voor de programmaorganisatie (de VAT-kosten) van de Regiodeal maken onderdeel uit van de GR begroting. De inzet van eiland- en samenwerkingsprojecten worden verantwoord binnen de kaders van de Stuurgroep zoals hierboven vermeld.

De voortgang, aanpak en samenwerking worden continu gemonitord en geëvalueerd met ondersteuning van Planbureau Fryslân. Indien nodig wordt het programma bijgesteld op basis van actuele ontwikkelingen en nieuwe inzichten.

In de Bestuurlijke Werkafspraken zijn de samenwerking en de programmasturing vastgelegd. Begin 2026, voorafgaand aan de gemeenteraadsverkiezingen, heeft een tussentijdse evaluatie van deze afspraken plaatsgevonden. Bij het opstellen van deze begroting zijn de uitkomsten nog niet bekend. De gemeenteraden worden hierover geïnformeerd in combinatie met het jaarverslag 2025 van de Regio Deal (medio juli 2026).

Vooruitblik 2027 en mogelijke verlenging

Vooralsnog is 2027 het laatste uitvoeringsjaar van de Regio Deal. Ten tijde van deze begroting vinden gesprekken met het Rijk plaats over een mogelijke verlenging van het programma. In de eerste twee jaar is het beschikbare bedrag voor VAT-kosten niet volledig benut. Hierdoor kan een eventuele verlenging of uitloop van het programma, in afgeslankte vorm, in 2028 worden bekostigd. Indien hiervan sprake is, zal dit worden meegenomen in de begroting van 2028.

- **Public Affairs**

Om de externe besluitvorming in het belang van de Waddeneilanden effectief te beïnvloeden, is een doelgerichte public affairs-strategie noodzakelijk. Hiermee kunnen ontwikkelingen, kansen en risico's als gevolg van politieke en maatschappelijke veranderingen, publieke opinievorming en politieke besluitvorming tijdig worden gesignaleerd. Lobbyactiviteiten vormen hierbij het sluitstuk van deze strategie.

De komende jaren ligt de nadruk op het bewaken van een evenwicht tussen economie en ecologie in het Waddengebied. Dit komt onder meer tot uiting in de debatten over de Werelderfgoedstatus van de Waddenzee, het Nationaal Beleidskader Natuur Waddenzee, het stikstof- en woondossier, en de concessieverlening voor de Waddenveren. De leefbaarheid en brede welvaart op de Waddeneilanden blijven hierbij centraal staan.

Via lobby en public affairs behartigt het samenwerkingsverband de belangen van de eilanden en benut het kansen binnen diverse strategische Waddengerelateerde overlegorganen, zoals: Bestuurlijk Overleg Wadden (BOW) en het Omgevingsberaad Wadden (OBW). Het MT Wadden vormt het directeurenoverleg waarin landelijke en provinciale lijnen samenkomen.

Het jaarlijkse Waddendiner en het daaropvolgende Commissiedebat Wadden bieden momenten om de Waddeneilanden volwaardig te presenteren aan vertegenwoordigers van het Rijk en de Eerste en Tweede Kamer. In 2026 zijn het Waddendiner en het bijbehorende lobbyfiche voor het eerst gezamenlijk georganiseerd met de drie Waddenprovincies en de Vereniging van Waddenkustgemeenten (VWG); deze samenwerking wordt in 2027 voortgezet. Ook gezamenlijke werkbezoeken zijn inmiddels standaardpraktijk. Eén heldere en uniforme boodschap, gedragen door alle partners, levert de beste resultaten op.

Convenant Waddeneilanden en Waddentoets

Het Convenant Waddeneilanden vormt de basis voor een kwartaaloverleg met het Rijk (BZK) en de provincies Noord-Holland en Friesland. Vanuit dit overleg kunnen actuele thema's worden geagendeerd. Een belangrijk instrument hierbij is de Waddentoets.

De Waddentoets is geen standaard 'checkbox' bij nieuw beleid, maar een afspraak tussen het Rijk (ministerie van BZK), de vijf Waddeneilanden en de provincies Fryslân en Noord-Holland. Doel is gezamenlijke afstemming over de gevolgen van generiek rijksbeleid en de impact van (gestapelde) regelgeving op de Waddeneilanden. Een liaisonfunctionaris bij BZK fungeert als vast aanspreekpunt voor de eilanden. Deze structuur vraagt continu toezicht en snelle reactiemogelijkheden. In 2027 wordt ingezet op het expliciet opnemen van de Waddentoets in de Uitvoeringstoets Decentrale Overheden (UDO).

Bestuurlijke en ambtelijke vertegenwoordiging

Het samenwerkingsverband neemt zowel bestuurlijk als ambtelijk deel aan interne en externe overleggen. Het doel is het benadrukken van het unieke karakter van de Waddeneilanden en het behartigen van zowel gezamenlijke als individuele eilandbelangen. De uitkomsten van deze overleggen worden teruggekoppeld in de vergaderingen van het Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur. Een actueel overzicht van de bestuurlijke en ambtelijke vertegenwoordiging is beschikbaar op de website van het samenwerkingsverband.

In 2027 ligt de focus op de volgende dossiers:

- Beleidskader Natuur Waddenzee
- Bereikbaarheidsvraagstukken
- Vraagstukken op het gebied van wonen
- Nota Ruimte en provinciaal beleid
- Waterveiligheid
- Mogelijke strategische vraagstukken op het gebied van het sociaal domein
- Uitvoeringsprogramma van de Agenda voor het Waddengebied 2050
- Opvolger Regio Deal en regionaal rijksbeleid

Evenals voorgaande jaren wordt gebruikgemaakt van de Parlementaire Informatievoorziening Den Haag. Hiermee wordt wekelijks de Haagse agenda en beleidsontwikkeling gevolgd, zodat de GR De Waddeneilanden snel en adequaat kan inspelen op actuele ontwikkelingen.

• Communicatie

De GR zet in op zowel interne als externe communicatie.

Interne communicatie

De interne communicatie richt zich op eilandmedewerkers, bestuurders en de lokale politiek. Doel is het delen van actuele ontwikkelingen, het versterken van het draagvlak voor de samenwerking en het inzichtelijk maken van de meerwaarde van de regionale samenwerking in de praktijk.

Externe communicatie

De externe communicatie richt zich via diverse mediakanalen op lokale, provinciale en landelijke politici en overige stakeholders. Zij worden tijdig geïnformeerd over relevante ontwikkelingen. Daarnaast wordt actief gewerkt aan het vergroten van hun kennis over de samenwerking en worden standpunten van de Waddeneilanden onder de aandacht gebracht. Deze communicatie sluit aan op

de public-affairsactiviteiten. Alle communicatie-uitingen voldoen aan de geldende wettelijke toegankelijkheidsnormen.

In 2027 wordt de communicatie verder geïntensiveerd met de volgende doelstellingen:

- Het zichtbaar uitdragen van de agenda van de Gemeenschappelijke Regeling en het verbinden daarvan met de agenda's van de eilanden en relevante stakeholders, ter bevordering van een effectievere samenwerking;
- Het vergroten van de kennis bij eilandmedewerkers en externe stakeholders over de betekenis en resultaten van de samenwerking;
- Het helder en tijdig communiceren van standpunten en reacties van de Waddeneilanden.

Om deze doelstellingen te realiseren, worden de volgende communicatiemiddelen ingezet:

- Een kwartaalnieuwsbrief voor het interne netwerk;
- Een halfjaarlijkse nieuwsbrief voor landelijke en provinciale politici, beleidsmakers en pers;
- Actieve berichtgeving via LinkedIn over bijeenkomsten, resultaten en relevante ontwikkelingen;
- Het actueel houden van de website met documenten, projectinformatie en nieuws;
- Persberichten en artikelen ter ondersteuning van standpunten en reacties van de Waddeneilanden;
- Deelname aan werkgroepen en trainingen op het gebied van communicatie, technologische ontwikkelingen en websitebeheer.

De komende jaren wordt de communicatie verder geprofessionaliseerd. Interne en externe communicatie worden inhoudelijk op elkaar afgestemd, doelgroepen worden gericht benaderd en communicatiemiddelen worden effectiever ingezet. Hiermee wordt de zichtbaarheid, toegankelijkheid en impact van de samenwerking verder vergroot.

• Paragrafen

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staan zeven paragrafen die lokale overheden in hun begroting moeten opnemen. Niet alle paragrafen zijn van toepassing op de GR. Onderstaande tabel laat zien welke we hebben benoemd.

Paragraaf	van toepassing
Lokale heffingen	Nee
Weerstandvermogen en risicobeheersing	Ja
Onderhoud kapitaalgoederen	Nee
Financiering	Ja
Bedrijfsvoering	Ja
Verbonden partijen	Nee
Grondbeleid	Nee

Paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf laat zien in welke mate de weerstandscapaciteit toereikend is om eventuele risico's op te vangen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, op te kunnen vangen.

Hiervoor is de algemene reserve en de post onvoorzien beschikbaar. Als blijkt dat deze capaciteit niet voldoende is om de risico's te dekken, zijn we aangewezen op een extra bijdrage van de vijf Waddeneilandgemeenten.

Risico's

Het begrip risico wordt gedefinieerd als de kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief financieel gevolg voor de organisatie. In verband met de geldende regelgeving, is de GR eigen risicodrager voor wat betreft de in de CAO opgenomen bepalingen inzake werkloosheid. Hieruit kunnen voor de GR aanzienlijke financiële verplichtingen ontstaan die door de deelnemende gemeenten moeten worden gedragen, mits dit niet zelf gedragen kan worden. Een voorbeeld hiervan zijn de personeelsontwikkelingen de komende jaren: als de Regio Deal eindigt zou een eigen risico verplichting aan de orde kunnen zijn voor de medewerkers van het programmateam. Daarnaast gaan er de komende jaren twee medewerkers van de GR met pensioen.

Weerstandsvermogen

In de afgelopen jaren blijkt er nooit een noodzaak te zijn geweest om de Algemene reserve aan te spreken in verband met het zich voordoen van een onverwacht risico. De conclusie is dan ook dat de Algemene reserve, als financiële buffer voor eenmalige onverwachte gebeurtenissen, van voldoende omvang is.

Paragraaf financiering

Wij zijn als Gemeenschappelijke Regeling op basis van de Wet FIDO verplicht om in onze begroting en de jaarrekening een paragraaf financiering op te nemen.

Wij worden gefinancierd door de vijf Waddeneilandgemeenten, die hun bijdragen per half jaar vooruitbetalen.

Vwb overige aspecten zijn deze niet van toepassing op de GR.

Paragraaf bedrijfsvoering

Het is noodzakelijk om de bedrijfsvoering van de GR te ontwikkelen zodat interne processen waaronder planning en controle, alle (financiële) administratieve zaken en het office management, gestructureerder, professioneler en efficiënter uitgevoerd worden. Naast de interne verbetering zal er actievere afstemming zijn voor en over de samenwerkingen in de vorm van Dienstverleningsovereenkomsten die eilanden onderling of met de GR hebben afgesloten. Met deze professionaliseringslag zal gestart worden in 2026 en naar verwachting doorlopen in 2027 met als doel een goed georganiseerd bedrijfsbureau binnen de GR dat zorgt voor duidelijkheid rondom rollen, taken en bevoegdheden. Het brengt kwaliteit en blijft zich ontwikkelen zodat er meer en betere samenwerking is over wensen en behoeftes.

De ondersteuning van het Dagelijks en Algemeen Bestuur zet onverminderd voort. Deze ondersteuning omvat onder meer de voorbereiding en verslaglegging van de bestuurlijke overleggen, evenals het zorgvuldig bijhouden van alle besluiten- en actielijsten. In het kader van de Wet open overheid (Woo) en het transparanter maken zal ook in 2027 gezorgd worden voor het publiceren van de stukken van de vergaderingen van het Dagelijks en Algemeen Bestuur.

Ontwikkelingen op het gebied van automatisering, informatievoorziening en ook beveiliging en privacy maakt dat we digitaal vaardig moeten zijn en blijven. Wetgeving zorgt ervoor dat we moeten voldoen aan eisen. Kunstmatige intelligentie kan leiden tot andere inzichten en werkwijzen. Zaakgericht werken hoort hier ook bij. In 2026 zal een start worden gemaakt met het inrichten van een zaakstelsel binnen de GR, inclusief het opleiden van onze mensen hiervoor. De verwachting is dat we in 2027 zaakgericht werken.

Met de gedeeltelijk nieuwe invulling van twee vacatures voor beleidscoördinatie in 2025 en 2026 is de verwachting dat deze voldoende is voor 2027. Mocht er toch meer nodig zijn, dan is hiervoor wat ruimte gereserveerd in de vorm van formatie en inhuur.



Financiële begroting

Personeel:

Salariskosten medewerkers	649.000
Parlementaire informatievoorziening	16.000
Communicatie	15.000
Opleiding en training	10.000
Reis-, verblijfs- en overige personeelskosten	30.000
Inhuur advies	15.000
	735.000

Regiodeal:

Organisatie (VAT) kosten	1.150.000
	1.150.000

Huisvesting:

Huur en energie	47.984
Bijdrage Streekkantoor	-11.996
Bijdrage Regio Deal	-17.994
	17.994

Bureaunkosten:

DVO Financiële administratie	16.000
DVO HRM & JZP	6.000
ICT	60.000
Accountant	16.000
Diverse administratiekosten	3.000
Afschrijving	2.500
Diversen	28.000
	131.500

Organisatiekosten:

Algemeen Bestuur	2.000
Dagelijks Bestuur	6.000
Directie Raad	6.000
Bijeenkomsten raden 5 eilanden	37.000
Portefeuillehoudersoverleggen	2.500
Kosten Public Affairs	20.000
Projecten 4 eilanden	5.000
	78.500

Governance Wadden:

Bijdrage Omgevingsberaad Waddengebied	41.600
Bijdrage Werelderfgoed	21.000
Bijdrage Deltaprogramma Waddengebied	5.900
Bijdrage Bestuurlijk Overleg Wadden	p.m.
Bijdrage Waddenacademie	52.250
Onttrekking bestemmingsreserve	-52.250
	68.500

Onvoorzien:

Onvoorzien	10.000
	10.000

Totaal	1.041.494	1.150.000
---------------	------------------	------------------

Toelichting financiële begroting

In 2027 stijgt de begroting van de GR met €157.000 ten opzichte van 2026.

Dit laat zich als volgt verklaren:

- Er wordt in 2027 voor het eerst een bedrag geraamd voor ICT-kosten (€60.000). Dit is het gevolg van de afspraak dat de ICT kosten voortaan transparant zijn en waar mogelijk door de desbetreffende deelnemer betaald wordt, zo ook voor de GR, daarom zijn deze nu opgenomen in de GR begroting. Voorheen werd dit verrekend via de verdeelsleutel v.w.b. alle ICT kosten van de 4 Friese eilanden;
- Indexering op de personeelslasten;
- Verhoging van organisatieposten zoals hieronder toegelicht.

De organisatie (VAT) kosten voor de Regio Deal zijn ook in 2027 nog opgenomen in de begroting.

De huisvestingskosten vallen in 2027 naar verwachting lager uit. Dit is het gevolg van een bijdrage in deze kosten vanuit zowel de Regio Deal als het Streekkantoor (Provincie Fryslân). Met laatstgenoemde is een gebruikersovereenkomst gesloten voor het gebruik van het pand en de bijbehorende faciliteiten.

In 2024 zijn de kosten voor de accountantscontrole, evenals bij alle eilandgemeenten, aanzienlijk gestegen. Deze stijging is doorvertaald in de begroting. Nieuw binnen deze post zijn de ICT-kosten. Dit houdt verband met een herziening van de wijze waarop deze kosten worden toegerekend. Voorheen werden alle ICT-kosten verdeeld onder de vier Friese eilanden, inclusief de kosten voor de GR, op basis van een vastgestelde verdeelsleutel. Door uiteenlopende wensen en behoeften is deze verdeling in de praktijk scheefgegroeid. Daarom is besloten om zoveel mogelijk direct toerekenbare ICT-kosten rechtstreeks te factureren. Dit betekent dat de ICT-kosten voor de GR voortaan expliciet in de begroting zijn opgenomen en hierdoor ook doorbelast worden aan Texel.

In de afgelopen jaren zijn er tweedaagse bijeenkomsten georganiseerd voor de Directieraad, het Dagelijks Bestuur en gezamenlijke sessies van beide gremia. Om die reden zijn de betreffende budgetposten verhoogd.

Daarnaast zijn de bijeenkomsten van de raadsleden van de vijf eilanden uitgebreid van twee naar drie dagen, hetgeen eveneens heeft geleid tot een verhoging van het betreffende budget.

In 2026 wordt opnieuw een medewerkersdag Wadden georganiseerd. Aangezien in 2024 is besloten deze bijeenkomst tweejaarlijks te laten plaatsvinden, is hiervoor in 2027 geen budget opgenomen. De post Public Affairs is nieuw in de begroting. Hieronder valt kennisdeling, belangenbehartiging en gezamenlijke netwerksamenwerking zoals in de samenwerking met de E8.

Binnen de post Governance Wadden is een p.m.-raming opgenomen voor een mogelijke bijdrage aan het Bestuurlijk Overleg Wadden. De hoogte en noodzaak van deze bijdrage zijn afhankelijk van de uitkomsten van de doorontwikkeling Wadden (rapport Lysias).

Tot slot is in de begroting de onttrekking uit de bestemmingsreserve opgenomen ten behoeve van de bijdrage aan de Waddenacademie, aangezien deze bijdrage in 2027 zal worden aangewend.

Toelichting personele inzet GR de Waddeneilanden (vaste formatie)

Secretaris-directeur	0,8 FTE
Adviseur bedrijfsvoering	0,89 FTE
Office manager	0,67 FTE
Beleidscoördinatie	2,8 FTE
- Natte Wad (36 uur)	
- Fysieke leefomgeving (24)	
- Bereikbaarheid (18)	
- Strategie/public affairs (24)	
Totaal	5,2 FTE
Programmateam Regiodeal de Waddeneilanden	3,8 FTE (dekking uit VAT kosten Regiodeal)

Meerjarenbegroting en bijdrage per eiland

	2026	2027	2028	2029	2030
Bijdrage gemeente Texel	265.344	312.448	326.508	341.201	356.555
Bijdrage gemeente Vlieland	88.448	104.149	108.836	113.734	118.852
Bijdrage gemeente Terschelling	221.120	260.374	272.091	284.335	297.130
Bijdrage gemeente Ameland	221.120	260.374	272.091	284.335	297.130
Bijdrage gemeente Schiermonnikoog	88.448	104.149	108.836	113.734	118.852
Totaal	884.480	1.041.494	1.088.362	1.137.339	1.188.519
Regio Deal	1.050.000	1.150.000			
Totaal	1.934.479	2.191.494	1.088.362	1.137.339	1.188.519

Meerjarig DVO tarief

Meerjarig DVO tarief inclusief btw

2027	2028	2029	2030
€ 83,45	€ 88,46	€ 93,77	€ 99,40